

پشه‌يي

۷ منگل صنف

چاپس سال: ۱۳۹۹ هـ. ش

ملي سرود

دا عزت د هر افغان دی	دا وطن افغانستان دی
هر بچی یې قهرمان دی	کور د سولې کور د تورې
د بلوڅو د ازبکو	دا وطن د ټولو کور دی
د ترکمنو د تاجکو	د پښتون او هزاره وو
پامیریان، نورستانیان	ورسره عرب، گوجر دي
هم ایماق، هم پشه یان	براهوي دي، قزلباش دي
لکه لمر پر شنه آسمان	دا هېواد به تل ځلېږي
لکه زړه وي جاویدان	په سینه کې د آسیا به
وایو الله اکبر وایو الله اکبر	نوم د حق مودی رهبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مولېنيس وزارتې

پشه يي

۷ منگل صنف

چاپس سال: ۱۳۹۹ هـ. ش.

کتبس مشخصتي

مضمون: پشه‌يي

مؤلفين: تعليمي نصابس پشه‌يي ديپارتمنتستا درسي کتابلاينا مؤلفين
ايدت کېکالي: تعليمي نصابس پشه‌يي ديپارتمنتستا درسي کتابلاينا مؤلفين
صنف: ستمنگل (۷)

متنس جبه: پشه‌يي

انکشاف دېکالا: تعليمي نصابس وشيک او درسي کتابلاينا تأليفس گن رياست
چرگن کېکالا: مولېني وزارتس ارتباط او عامه مولوېنيس رياستي
چاپ سال: ۱۳۹۹ هجري شمسي

ايميل آدرس: curriculum@moe.gov.af

درسي کتابلاينا چاپ، ونېني او لنگنکستا حقي افغانستان اسلامي جمهوريتس مولېني وزارت
پلا محفوظ شې. بازره گورېک او لنگنکي ممنوع سې. سير کنکالي پلا قانوني شارپان با.

مولېني وزيرس پيغمي

اقراً باسم ربك

گڼ او مهربان الله ﷻ س حمد او شکرستا ادا کېيکس، که امه آنتې زنده گي بخشوي سې، او پريک او لککس گڼ نعمت اودای ونټوان کېويا آمان، او الله ﷻ س پچوالا پيغمبر حضرت محمد ﷺ که الهي پروالا پيغام تي که (پريک) سې، درود ماکس. کورکم که چېنې تارا سې، ۱۳۹۷ هجري شمسي سال مولېنيس سال نامېدې مسمی بېک. ميسي خاترې اما بيی بايوي وطنستن لړېني او وړلېنيس نظمي اساسی بدلېني او تحولتนา شاهدي تې؛ لړيکالا، ياده کېکالا، کتاب، مکتب، ادارا او والدينس شورا، افغانستان مولېنيس نظمستا شه اساسي عناصر باين گورېگا، که لړېني او وړلېنيس وشيک او پوراېنېني کوچه مهم نقش دارا. انخول مهم گالا کوچه افغانستان مولېني وزارتس دشتلگرېس مقام، وطنس لړېني او وړلېنيس نظامستا رشد او وشيک شارپان کوچه اساسي تغيرتนา اچيک کوچه متعهد سې.

ميسي خاترې تعليمي نصابس اصلاح او وشېکي مهم اولويتېلايه اودای سن. مندو رکم مکتب، مدرسا او جم دولتي او خصوصي تعليمي نهادېلايه کوچه، درسي کتابېلينا محتوا، کيفيت او توزبع آنتې پامپري مولېني وزارتس لمېلينا سريکه جاي دارا. امه باور داراگس، که باکيفيت درسي کتاب داريک دې اورتا، لړېني او وړلېنيس اساسي هدفېليني پوله نه باکمان.

اوچېوي هدفېليني پولیک او بکار تعليمي نظام منجه اچيک خاترې، اکالي نسلس وړلېکالي حيثېدې، وطنس چېکه اچوتلېکالي لړېکالي، استادان او مسلکی مديرنه اودای بو احترامېدې اېراکم، که بالکولنې درسي کتابېلينا تدریس، او محتواس گړېني کوچه، هيچ رکم کوششي مه پچه کدن، او اي فعال او ديني، ملي او انتقادي تفکر پلا سنهوي نسلس وړلېني کوچه، کوشش کن. هر دواس تعهدس نونگا کېک او مسؤوليت منکس حس پلا، امه نيتهېدې پړنې آنجودن، که نن دواسې بيی بايوي ياده کېکالي وکا اکالا کوچه، پورا پېوا افغانستانس معماران، او جامعاس متمدن او موثر تکاليا تن.

مندو رکم بکار او بيی بايوي ياده کېکالي اودای، که وطنس ارزشوتي سرماييی آن، اېراکم، تا فرصت اودای نپا گورن او ياده کښيس پروسا کوچه کنجکاو، زيرک او فعال وانټ گورېکالي پيري، او لړيکالاس احترام پلا، لړيکالا اودای بکار او موثر استفادا کن.

آخر کوچه لړېني او وړلېنيس جم مولېکالي او تعليمي نصابس مسلکی همکارنه اودای، که امه کتبس ليکک او آمادا کېک کوچه بو کوشش کېويا سن، منيک کاکم، او گڼ الله ﷻ دربار اودای مې آنتې امه پاک او انسان جوپېکالي پندې کوچه کاميابيا اېراکم.

معياري او پورا پيو مولېنيس نظام او انخول آباد او پورا پيو افغانستان آرزويدي که خلکي تانکواک، مولېکالي او آسودا تې.

مولېنيس وزير

دکتور محمد ميرويس بلخي

فهرست

دور	عنوان
۱	حمد
۳	نعت
۶	مولېکالي
۱۰	گوشینگ
۱۳	خلکه پلا دوستي
۱۶	لویه جرگا
۱۹	پاک ورگ
۲۲	آباد کیچی وطنم
۲۵	ټوک
۲۷	حضرت محمد ﷺ
۳۰	انسان
۳۳	شت کدنا
۳۶	حکیمنا اغتېلی
۳۹	شیم
۴۲	تو آی
۴۵	مخدر مواد
۴۸	ننګرهار ولایت
۵۱	ماداینا حقوقي
۵۳	لکنیس نشانیا
۵۶	قصا
۵۹	آزادي
۶۲	کم اغت او بو لام کېک
۶۵	مولېني

۶۸..... پشه يي شاعرنا پښکي

۷۲..... چنټا لايې آنتې خط

۷۵..... بې باکي

۷۸..... متلېلا

۸۲..... علم او تکنالوژيس پورا پښکي

حمد

الله تعالیٰ بو گڼي ذات آس، سانگ، آسمان او چیه دنیا تیس پیدا کبوی شی.
الله ﷻ بو رحم کبالا آس، کمې گه تانک گناه او غلطي آنتې متوجې بې او بخشش اېرې، الله ﷻ تي
عفو کبېي.

- الله ﷻ ذات بارايه کو فکر کیدا؟

- تمام مخلوق کي پیدا کیکن؟

- اېمه الله پاکې کووات پېنېدا؟

پیدا زمین آسمان سې

عبادتې سران سې

روزي ایچکه وڼتان سې

نامستېدې آسان سې

اکېس نامه انسان سې

قدرتي به پینان سې

تېني بو مخلوقتي

جمکه مه مخلوق آنتې

لمېس سره پولېکي

تېنه مخلوقه اودای

نامې رحيم رحمان سې

مم بندا گناهكار آم

هر كاو گه لكان كا كم

صفتې بې ماوان سې

پرانس موټي مقصدي:

دنياس چيکه مخلوقي، الله ﷻ پيدا کيکين. بندگان بايد تيس قدرتستا پندن. چيکه استوبني الله تعالاس شي. سه تانک بندگان شره بو مهربان آس.

فعاليته:

۱. ياده کيکالي چي متني اي وارېدي پندن.
 ۲. ياده کيکالي متني پندن او موټا مقصدستا کدن.
- اکوړې لغتنا معني کتاب فهرست کوچه لادا او جملايه اچدا.

رحيم

ماوان

مخلوق

اکوړوالي اوکتنې جواب ددا:

- چيه مخلوقات کي پيدا کيچين؟
- الله ﷻ گن ذات بارايه اغت کدا.
- ياده کيکالي کدن گه مه کي پيدا کيچين؟
- کدا گه الله تعالی کاو صفتنا وړي آس؟
- ياده کيکالي وار وار ېدي الله (ج) س دو دو صفتي کدن.
- ياده کيکالي متنس اي ونيتستا املا لکدن.
- ياده کيکالي اي ورېس املستا اصلاح کدن.

گوشنگي لام:

ياده کيکالي الله تعالی صفت بارايه کاو خط تانک کتابچايه کوچه لکن او وري دواس
صنف کوچه پندن.

نعت

حضرت محمد ﷺ چې مسلمانننا پيشوا او نېک پندلړېکالا آس، تي ايک پلا چې دنياش بيک او خلکنې بکار پندلړېچان. اول وار امانت داري خلکه مي اودای ياده کېن، سه هرکودن حق او حقيقتس طرفداري آيېک.

- ❶ محمد ﷺ ې خلک کوته پنده وايچين؟
- ❷ خول حضرت محمد ﷺ ې آنتې آخريڼ پيغمبر کدېن؟
- ❸ حضرت محمد ﷺ الله پاکس کاو منگل پيغمبري آس؟

محمدس رويدې دنيا پيدا بـوا سې

جم مخلوقس زندگي که جوپوا سې

کار که يو اېله دنيايه پيدا بتيک

تيدي پت تارا دنياڼ هـای لـشلا سې

یو پیشوان امه ایچ پنده وېوېا آمان

هم اول آس هم آخر معلوم بوا سې

جم عمر مي بو بکار لمېلا کيچين

خلکه گرای میکه امین مېوا سې

اندرا اودای خلک لش پنده وېچين

عرب عجم منجه جم فرق نووا سې

هر کودن حق حقیقت هر کیکه مییکن

سلام مي گرای هر کار مران بوا سې

پړانس موټي مقصدي:

محمد ﷺ مسلمانننا پند لږېکالا آس. حضرت محمد ﷺ زندگي کوچه دنيايه جهالت آییک خو پیامبر ﷺ خلکنې اوچ پند لږېچان او جهالت اودای ژنگېچين.

فعالیتېلا:

۱. ياده کېکالي متنې دککه پردن.
۲. ياده کېکالي متنې او بارا کنېدې پردن.
۳. ياده کېکالي متنې معنا پلا پردن.

ياده کېکالي اکوړې لغتنا معنستا کتاب فهرست کوچه پیدا او جملایه
یتېدن.

۱- پرتوا ۲- ایچ ۳- مران

ياده کېکالي اکوړوالي اوکتني جواب ددن:

- ياده کېکالي کاو جملا تانک پیغمبر ﷺ بارایه کدن.
- حضرت محمد ﷺ وري پیامبرنه منجه کووات پیامبر آیک؟
- ياده کېکالي کدن گه پیامبر ﷺ ې خلکنې کو خدمت کېچین؟
- ياده کېکالي حضرت محمد ﷺ س بیی خصوصیته بارایه اغت کدن.
- حضرت محمد ﷺ ې خلکه منجای کو نوېکن او تېنې کو دېکن؟

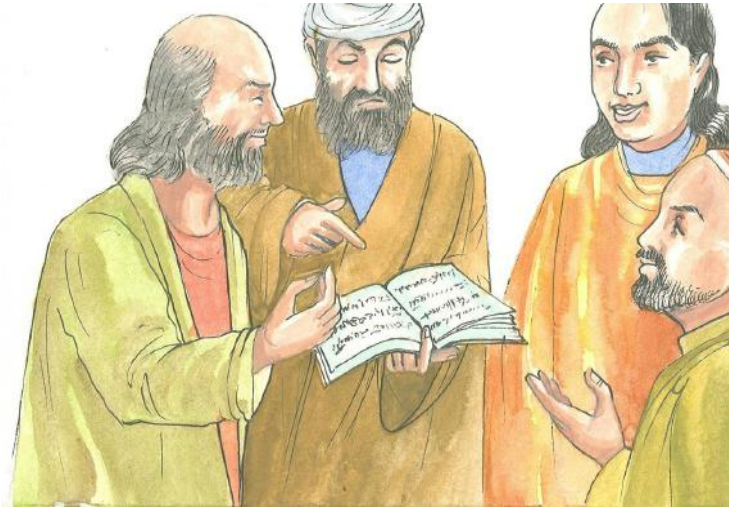
ياده کېکالي متني دو جملا تانک کتابچایه کوچه لکن.

- ياده کېکالي اي وري آنتې چار جملا املا کدن او اي وریس املستا اصلاح کدن.
- ياده کېکالي تانک خوشې دې اي لغتې معنا او جملایه یتېدن.

گوشنگې لام:

- ياده کېکالي متني کتاب رویدې تانک کتابچایه کوچه لکدن او وري دواس صنف کوچه
پړدن.

مولېکالي

عالمان خلکنا نېک پندلړېکاليا آين، ته هر کودن اېړېن گه تانک وطنستا ترقي بل شاربېدن. خلک بايد مولېکالي اغتنې کارجان او تېناعلم او تجربايه اودای مثبت گټنا استه اچن. مولېني انسان زندگي کوچه بورول دارا او ضرور شي گه هر انسان استه اچدن.

❶ مولېکالي جامعا آنتې کاو فايدا پولېين؟

❷ مولېکالېنا خدمتي جامعا آنتې کو شي؟

❸ مولېکالي جامعاى چو بل شاربېدن؟

هر کوته جامعا کوچه مولېکالي او بکار خلک زندگي کېن. خلک او جامعا مولېکالېني بو ضرورت دارېن. کوته جامعا کوچه گه عالمان او مولېکالي خلک نه تن، سه جامعا کودن به پورا نه پا او همېشا پچېل درا. کوته وطنه گه مولېکالي خلک موجود تن، تيس خلکي مولېني او علم تلن شاربياکن. ميسي خاترې مولېکالي او عالمان جامعا کوچه پند لړېکالي نامې دې پېنوي

آين. مولېکالي خلک تانک جامعاس خلکه نه مولېني شامېک اندرا تې، مولېني او علمس لوشستا بل نېيکن او کوشش کېن که جامعستا خير، شيم او باييشتيگري تلو شاپدن. عالمان کوشش کېن که خلکه دين او شريعت حکم اودای خبر کدن. خلک تانک او ورېنا حقوقنستا پېندن. خلکه لېونگري او سم زندگي بلې تشويق کدن. مولېکالي خلک جامعا کوچه بو اوړې مقام دارياکن، خلک تېنا اغتېلاينې کار جېن او عزتي کاگن. کمې که مولېکالي خلکه اغتنې کار نه جياکن، ته خلک هر کودن زندگي کوچه بو مشکلته پلا دورانور بياکن. يو بکار شې که عالمان او مولېکالي خلکنا اغتي ارېن بن او تې اودای بکار پند گورېن بې، مي خاترې که تېنا اغتي، تل خلک او جامعا نپايه شن. علم او مولېني جامعا پورا پېک خاترې بو ضروري شې که يو ضرورت عالمنه او مولېکالي گرای حل با، تېنا علم او مولېنيس لوشه چېکه جامعا کوچه وېشا.

که انسنې پورا نېي مولېني سې

گن مقام آنتې پولېي مولېني سې

اپرن بندا انچ دارا خواندا آس

اندرتني که لُش کېي مولېني سې

(محمد زمان کلماني)

پړانس موټي مقصدي:

عالمان تانک جامعا بارايه بيبي نظر دارياگن او تي پورا پېک خاترې بو کوشش کاگن. ته خلکنا او جامعا بيبي او مچ کوچه مثبت نظر دياکن. خلک تېنا نظرستا احترامې کاگن او هر اغتستا آنتې پري کاگن. ايلای خلک آين که تانک گوشنگې او قومي مشکلته عالمنه جرگايه او نظره دې حل کېدن. عالمان جامعاي پورا پېک بلې پندلرېني کييکن، مولېني او سوادس لُشستا تانک خلکه منجه وونېيکن.

۱. یاده کېکالي اکوړې جملایه تحلیلې پږدن.
۲. کوته وطنه گه مولېکالي خلک موجود تن، ته وطنس خلکي مولېني او علم تلن شارپاکن.
۳. کوته جامعايه گه کمې عالمنه اغت او پند لږېني آنتې کار نه جياکن، ته خلک هر کودن زندگي کوچه بو مشکله پلا دوراندور بياکن.

اکوړې لغتنا معنی کتاب فهرست کوچه لادا او جملایه یتېدا.

۱- پندلږېکالي ۲- وړې ۳- گمبا

اکوړې اوکتنې جواب ددا:

- خول عالمان جامعا کوچه لږېکالي نامې دې پېنوي آين؟
- جامعا آنتې عالمننا کوششي کو خاترې شې؟
- عالمان خلکه، کوته اغتېلایه اودای خبر کېدن؟
- خلک عالمنه اغتېلایني خول کار جېن؟
- عالمننا مقامي جامعا کوچه، وري خلکه دې خول اوړې شې؟
- عالمان خلکه مولېني کوچه کو رول دارياکن؟
- کمې گه عالمننا اغتي نه اړېيکن، تې شره کو حال ايا؟
- اېمه تانک مولېني رویدې عالمنه بارايه اغت کدا.
- یاده کېکالي اوته عالمننا نامه گه کتاب يا وري جایه اړيچين، کددن.
- یاده کېکالي دو دقيقا اي عالم بارايه بحث کن.
- دو یاده کېکالي اورن، اي یاده کېکالا ايکه عالم بارايه او وري یاده کېکالا ايکه اپرن آدمي لمېلا بارايه اغت کدن.

ياده کټکالي گه کوته عالمنه بارايه معلومات دارا تن، کتابچايه کوچه لکدن.

- متنس اصلي مقصدي تانک کتابچايه کوچه لکدن.

- متنس اي ونټستا اي وري آنتې املا کددن.

- خالي جايلايه مناسب کلمايه دې پوردا!

علم او مولېني..... بو ضروري شي گه..... گراي حل با،

تېنا..... لوشه..... کوچه وېشا.

گوشنگي لام:

ياده کټکالي مولېني بارايه پنج خط کتابچايه کوچه لکن او اکالي دواس صنف کوچه پردن.

گوشینگ

گوشینگ اوسه جای شي گه انسان له پیدا او تربیا با، که اي بنډا گوشنگې دوراړ عمر وټې، خو گر به تانک گوشنگې يادای نه کني او هر دنه تي ياده کېي. هر بنډا کوشش کيا گه گوشنگس کنه سنيي بکار او آباد يا سدورا تې، مي خاترې گه هر کي آنتې شيم او راحتس جايه گوشینگ شي، مي خاترې گوشنگس بکار ننگا کېي درکار شي.

۵۰ ایما گوشنگو کوته جايه شي؟

۵۱ گوشنگې خول هر که بيی بایي؟

۵۲ انسنس اولوالا محيطي کوتي شي؟

گوشنگس کلمی هر انسنس بيی اورا. گوشینگ هر کيس اولوالا کنه سنيی شي، انسان، مال او چنچوریک تانک گوشینگ پلا بو مينا دارياگن. شورپنگ گه کاو تانک گوشنگې دوراړ گرېن بي، گر به جانستا تانک گوشنگې پولبيي. هر انسنس زندگستا جای چنټا گوشینگ او وطن گن گوشینگ نامې دې ياده بگا. هر کوتي گوشينگولا پگال آس او مېسه پگاله دې جامعا جوپا. گوشینگ آبی، تاتي، لېکولي او سېکولي اودای جوپوا شي. گوشینگس خلکي اي وري

پلا مینا داربن او احترام کهن. گوشینگ هر کیس وظیفی او لمه معلوم شی. آیی گوشنگس نظم او تاتی گوشنگی دوره لام کیا او گوشنگس ضرورتی برابر کبی او آیی او تاتی دویکه اکتو اولاد تربیا آنتی کوشش کیاگن. هر بندا شره تیس گوشنگستا وضعیتنی بو تاثیر دارگا. انسنس اول والا وړلېک گوشنگی انجوبن بگا. کوته گوشنگس خلکی گه مولېکالی او پړوي آین. ته تانک اولاد تربیا آنتی بو پړي کاگن او کوشش کهن گه اولادی بکار تربیا بن. اوته خلک گه اپرن آین، پړني او مولېني اهمیت شره نه مولیاگن، ته کودن به اولاد وړلېک بارایه بکار تصمیم درې نه بیاگن. ایلا خلک ابله فکره تیاکن گه هر پندې دې تې، تېنې پیسا استه اچن، خو می شره نه مولیاکن گه اپرن او نه مولېکالی خلک آخر تانک جامعا کندول شره بار بیاگن. کووات گه گوشینگ هر انسان آنتی بو بکار جای شی او هر کوته وری جای دې بندا تانک گوشینگ خوشحال تگا. درکار شی گه تیس کنه سنی به بکار تې. می خاترې گه گوشنگس آبادی او جوپیکي به گوشینگ والا زندگی شره بو تاثیر دارگا.

گوشنگس پوره باید سورې بلې تې، می خاترې گه سورېس کانی مکروبه منجای نبی او صحت آنتی بو گتیا پولیا. گوشینگ کوچه پینچاینا آنچکی به بو ضرور شی. گوشینگ باید هر کودن پاک رشن بی، پاک گوشینگ او پاک کنه سنای دې بندا خوشحال بگا او صحتی سستی درگا.

پرانس موتی مقصدي:

هر کمې تانک گوشینگ کوچه دنیایکه ایا، لی گن او وړلېن با. هر کوته گوشینگ آنتی پگال مېن با او چنتا جامعای منجه اچي، امېسې پگاله دې اي گن اجتماع جوپا. کمې گه تانک گوشنگی بیی بایدن. سه چې جامعای به بیی بایدن. چېکنې درکار شی گه تانک گوشنگی پاک او سدورا رشدن.

فعالیتبلا:

۱. اکوړوالي جملایه پرډا او اوکت آنتی جواب ددا:

هر کمې تانک گوشینگ پلا مینا دارا.

پگال اما چنتا او وطن اما گن گوشینگن شی.

گوشینگ کوچه هر کیس لَمه معلوم شې.
هر بنداس بکار او ناکار وړلېکي تیس گوشنگستا اودای انجوبن با.
هر کمې تانک گوشینگ پلا خول مینا دارا؟

اکورې اوکتني جواب ددا:

- پگال آنتې خول چنټا او وطن آنتې گڼ گوشینگ کدن با؟
- گوشینگ کوچه آیپس وظیفی کو شې؟
- بکار گوشینگ انسان شره کو تاثیر کا؟

اکوروالي لغته معنا کدا، تېنې جملا جوپېدا او تانک کتابچایه کوچه لکدا.

۱- پگال ۲- کانیی ۳- پینچا

جبېس دستور:

نام بو رقمې دارا گه تي اودای عام او خاص نامېلا شن.
عام نام:

عام نام یا اسم اېته شن گه همجنس جنه او یا شیه آنتې دلالت کیا اخول: ورگ، گولانگ،
کشي، وار او وري.

اي ياده کېکالا اوکت کې او وري جواب ددن.

- سور گوشینگ آنتې خول ضرور شې؟
- اولاد بارایه آیې باینا مسوولیتي کو شې؟
- بندگنه دې غیر وري که تانک گوشنگې بیې باییدن؟
- مي بارایه دو جملا تانک کتابچایه کوچه لکدا او اېمنې وکا نېوا ياده کېکالا پلا تبادلا کدا گه غلطیستا درېدن.
- ياده کېکالي دو گروپ بن. اي گروپ بکار گوشنگس خصوصیتي او وري گروپ ناکار گوشنگس خصوصیته تانک کتابچایه لکدن، هر کوته گروپس اي اي ياده کېکالی صنف پوره پردي او وري ياده کېکالي غلطیا درېدن.

گوشنگې لام:

ياده کېکالي بکار گوشینگ بارایه پنج جملا تانک کتابچایه لکن اووري دواس صنف کوچه
پرېدن.

خلکه پلا دوستي

چکه انسانان اجتماعي زندگي داريان، مي خاتري اي ورېس کمکستا آنتې ضرورت پيدا کېن. که اي انسان کاو پېسا او مال داراتي او زندگستا چېکه مشکلي حل تې، خو گر به وري کومک آنتې ضرورت پيدا کيا او کودن به زندگيس مشکلستا کېولا جانېدي پورا نې نه بېبي، مي خاتري ضرور شي که انسانان اي ورېس دوستان او اي وري پلا مينا داراتن.

⑤ خلکنا سمرنيا کو فايدا دارا؟

⑤ انسانان کووات زندگي دارېن؟

⑤ انسانيتس پورا بکستا پنډه کوتي شي؟

کووات گه انسانان اجتماعي زندگي دارېن، مي خاتري اي ورېس سمرني او کومک آنتې ضرورت پيدا کيان. هر انسان آنتې در کار شي که وري پلا سمرني او همدردي کې او سختي او ضرورت دنه ملتني کومک کې. هر انسان شره بېبي او مچ حال ايا که اي وري پلا نه سمرن، بو مشکل منجه ايا او زندگي بکار پورا نه پيا. هر کمې که کي پلا بېبي کيا، سه حقيقت کوچه تانک جانې پلا بېبي کيا، که وري دواس تي شره کوتي سختي ايک، چېکه تيس استه درېدن او کومک ملتني کاگن. ايکه بکار انسنس ديني او اجتماعي وظيفي شي که وري خلکنا درکري

بې او سختي کوچه ملټني آست پورا کې او دنياۍ چې خلکه پلا ميناۍ تانک انساني فرضي بايدن. هر بنډا پلا چې لڼه کوچه شيرين جېې دې اغت کې، تانک وېر او رگنستا کوچه خلکنا مينستا وړلېدن، مي خاترې گه يو انسانيتس بو اوړې درجيې شې. انسنس زندگيا مي خاترې نه شې گه کېولا تانک جانستا آرام کېدن. درکار شې گه ورېنا آرامستا به پام کوچه درېدن. هر بنډا آنتې لازم شې گه کاران او انتقام گورېک جايه بخششس روحستا جانې کوچه پيدا کدن، مي خاترې گه اصلي خوشحالي بخشش کوچه شې، نه بدل او کاران گورېک کوچه. موټا يو گه انسانيتس پورا بکستا مهم پنډه خلکنا بيې بايني او بندگنه پلا سمرني او همدردې شې. امه بايد چېکه بشریت پلا غم او خوشحالي کوچه جانستن اکتوباييمان، مي خاترې گه وري پلا مينا، حقيقت کوچه تانک جانې پلا مينا او محبتس معنيې شې.

پرانس موټي مقصدي:

انسانان بايد اي وري پلا همدردې داراتن. اي ورېس بيې او مچستا کوچه جانې شريک کدن. مي خاترې گه هر بنډا اي وري کومک آنتې ضرورت دارا. در کار شې گه چېکه انسانان کېولا جانې فکره نه تن او کېولا تانک جانې نيا خاترې لام نه کن. هر کوته لڼې کوچه تانک جانې او خلکنا خير او گټنستا نظره درېدن. کمې گه کېولا جانې آنتې لام کياتې او خلکنا نپستا آنتې پري نه کياتې، سه خلکه منجه کېولا درا او کمې به تيس پروبي نه کاگن.

فعاليتېلا:

۱. ياده کېکالي متنې دککه پرېدن.
۲. ياده کېکالي متنې اي اي پرگراف پرېدن.
۳. اي ياده کېکالا متنې پرېدن او وري مفهومستا کدېدن.

امه لغتنا معنيې کتاب فهرست کوچه لادا او جملايه يتېدا.

۱- موټا ۲- سمرني ۳- کاران

اکورې اوکتني جواب ددا:

- انساننې خول ضرور شې گه اي وري پلا سمرني کن؟
- که کمې وري پلا سمرني نه کې، تيس کو عمل پلا دوره با؟
- انسانيتس اوړې درجیې کوتي شې؟
- خلکه پلا مينا حقيقت کوچه کي پلا مينا شې؟
- امه بايد تانوک او همسایا پلا کووات تمان؟
- انسانيتس وظيفیې کوتي شې؟
- کي گه کي پلا مچ کېوی تې سه بدلستا گوردن يا تي بخشدن؟

اي ياده کېکالا خلکه پلا بيبي سلوک بارايه دو دقيقا اغت کې.

- اي ياده کېکالا او تي بارايه گه خلکه پلا مچ سلوک کاگن اغت کې.
- دو ياده کېکالي اورن، اي بيبي آدمي او وري مچ آدمي بارايه اغت کدن.

ياده کېکالي متنس اول پرگرافي تانک کتابچايه لکدن.

- ياده کېکالي متنې کاو خط اي وري آنتې املا کدن.
- متنس اصلي مطلبستا تانک کتابچايه لکدن.
- ياده کېکالي خالي جايه مناسب کلمايه دې پوردن :
- هر بندا آنتې لازم شې.....جايه.....پيدا کدن.
- مي خاتري.....کوچه شې،.....گورېک کوچه.

گوشنگي لام:

بيبي بايو ياده کېکالي متنې موتي کېتا تانک کتابچايه کوچه لکدن او وري دواس تانک صنف پوره پړدن.

لویه جرگا

لویه جرگا امه وطنس بو پوره هونا عنعنیه شی.
حکومتس جوپیکستا کوچه لویه جرگا بو گن رول دارا. افغانستان تاریخ کوچه لویه جرگا
واسطایدې بو دوړوي دولتبلاجوپیتینچ. می خاترې افغانان لویه جرگا شره بو اعتبار داریاگن.

❶ لویه جرگاس اهمیتي کو شی؟

❷ لویه جرگا کو خاترې دایر بگا؟

لویه جرگا افغانستانس عنعنوي او گن مجلس اودای حساب بگا گه همپشا اضطراري دنه او گن مشکل حل بک خاترې درېن بگا. احمد شاه بابا ۱۷۴۷م کاله پاچایې پولیک او افغانستانس نامه جېن بیک. بو گن لویه جرگا گه تی کوچه بو نمایندگنه او قومبلیه وانټ گورېکن، شیر سرخ کوچه درېن بیک او احمد شاه بابا پاچا انتخاب بیک. یو اول والا لویه جرگا آییک گه تی دې پتای وري پاچاینه به ضرورت رویدی لویه جرگا دعوت کېچین. چیه دې مشهور لویه جرگا غازي امان الله خان گرای پغمان کوچه درېن بیک، تی دې پتای کاو وري لویه جرگا محمد ظاهر شاه، داوود خان او حامد کرزی دنه اساسي قانون تصویب خاترې جوپېن بینچ. نونگا

اساسي قانون کوچه، لویه جرگا اي صلاحیت والا مرجع نامې دې تصویب بوا شي. اساسي قانون کوچه کوته اغتس تبدیلیا، کېولا لویه جرگاس صلاحیتي شي ګه اعضاءي اساسي قانون کوچه مشخص بوي آين. لویه جرگا اوسه مجلس شي ګه تي کوچه قومس دشتی، ناملي خلک، شلداران، مولېکالي او تجرباوالا وریک او زیپ واپت ګوریاګن او مملکت سطحه مشکلته حل کیکن، مي خاتري مېنا تصميمي سرنوشت جوپکالا شي. شه سال پورا دو اضطراري لویه جرگا او اساسي قانونس تصویبي، ګه افغانستنس حاکمیت او قانون تشکیل کوچه بو مهم رول داراييک. جوپن بینچ. ابت خلک مه جرگا آنتې احترام انچېدې تارېن او تي تانک مشکلنا حلستا اکلا پنډه بایيکن.

پرانس موټي مقصدي:

لویه جرگا اوسه جرگا شي ګه اي دوروي دولتي يان جوپلېي. لویه جرگا کوچه جم وطنس نمایندګني واپت ګوریاګن او دولتس جوپلېکستا بارايه تصمिम دریاګن. اساسي قانونس تصویبي، کېولا لویه جرگاس وظیفی شي. لویه جرگا ايکه جامعاس سرنوشت جوپکالی شي.

فعالیتبلا:

۱. اکوروالي جملایه پردا او لویه جرگا بارايه پري کدا.
۲. لویه جرگا کودنه او کي خاتري درېن بگا؟
۳. احمد شاه بابا کوته کاله باچاپې پولیک او افغانستنس نامه کودن جېن بیک؟
۴. اساسي قانون کوچه موضوعنا تبدیلیستا صلاحیتي کیس شي؟
۵. خلک خول لویه جرگا آنتې احترام انچېدې تاریاګن؟

اکوري لغتنا معنی کتاب فهرست کوچه لادا او جملایه کوچه یتېدا.

۱- صلاحیت ۲- ناملي

یاده کېکالي متن کوچه عام نامه تاردن او کتابچایه کوچه لکدن.

اوکتني جواب ددا.

- لويه جرگايه گورنگ خلک واپت گورېن؟
- لويه جرگا کي کوچه بو مهم رول دارا؟
- اولين لويه جرگا کوته گالايه درېن بیک؟
- اول وار کوتي باچا لويه جرگايدي باچايي پولیک؟

ياده کېکالي تانک کتابچايه کوچه اکوړې جملايه لکدن.

- چې دې مشهور لويه جرگا غازي امان الله خان گرای، پغمان کوچه درېن بیک.
- نونگا اساسي قانون کوچه، لويه جرگا اي صلاحيت والا مرجع نامې دې تصویب بوا شي.
- متن کوچای باچایننا نامېنستا تانک کتابچايه کوچه لکدا.

جېپس دستور:

خاص نام: اېسه نام شي که اي معین او پېنن بوا جن او يا شي شره دلالت کياتې اخول: یم، لغمان، اړسلا، کابل، افغانستان.

گوشنگې لام:

ياده کېکالي تانک تحقيق رویدي لويه جرگا بارايه معلومات استه اچن او تانک کتابچايه کوچه لکدن او اکالي دواس تانک صنف کوچه پردن.

پاک ورگ

ورگ اي حياتي شی شي گه انسان، حيوان او نبات ورگې دې غير زندگي که نه بيا گن. ورگې دې وطن البني او سدوري شي. انسانان به هر شی دې بو ورگې آنتې ضرورت دارېن، خو اوسه ورگ که پاک او صحي شي. ناپاک ورگ انسان آنتې بو رقم ناجوري پيدا کيا او ايلای دنه انسنس لکستا باعثي بگا. مي خاترې ضرور شي گه انسانان همېشا پاک او صحي ورگې اودای لام گورن.

❶ ورگ زندگي آنتې خول بو مهم شي؟

❷ اېمه کوته ورگې پېدا؟

❸ کوتي ورگ صحت آنتې بکار شي؟

الله پاکې انساننه تک خاترې بو بو وسيللا پيدا کيچين گه تي اودای اي ورگ شي، ورگ زنده جنې بو مهم شی شي، که دنيايه ورگ نه تي، انسان او وري زنده جننا زندې درکي امکان نه دارا. دنيا کوچه چېکه اليه تاني او سدوره تاني ورگې برکتې دې منجه اېگا. که ورگ نه تي، چېکه دنيا سسوي دشتې پيري بگا گه تي کوچه کمې به زندگي کې نه بېگا. مي دې تارا با گه ورگ الله ﷻ س گن نعمتي شي او انسانان پېک، پچلېک، چېلا او وېر اونجیک، موتيالیک او

گل بوتاینا ورگ کبک خاترې اودای لَام گوریاگن. ورگ مختلف جاېلا کوچای استه اچن بگا، اخول، نندي، کتا، اونچرک او گونا. مه چیه دې اونچرک او گوناس ورگي پاک او پیک خاترې بکارشې، خو ایلای خلک بو بې پروايي کاگن او گوناس شرستا لسوا اوړیکن. که گوناس شره ټنگوا نه تې، کودن گه وایگن بیک، کوچی چمېن گیا، پو او وري ناپاکي چنگا او ورگې ناپاک کېي، مي خاترې درکار شې گه گوناس شره ټنگن بې او کاو دن آپت کوچی لون او کلور واین بې گه مکروبي منجای پن. وري کومې گه گوناس ورگستا پاک ننگا کېي، گوناس پچکي شې گه تي کوچه باید سمتي چک ننگېن بن. ابت امه وطنه بو گوشنگه کوچه برمایه دې گونا کنوي شن او بمبایه دې کوچیا ورگ کنن بگا.

که چودې کمې اېراتې گه تانک جانه او تانک گوشنگې خلکنا جانه جوړ لشدې کوشش کې گه پکس ورگستا پاک ننگا کدن. مي خاترې گه که کمې هر کاو جانستا او گوشنگستا پاک رشدې خو گه ناپاک ورک پکن، روند ناجوړ بگا او صحتي نشگا. او ته پگال گه گونا نه داریاگن او کتا یا نندي ورگې اودای لَام گوریاگن، ته باید اول گاتیل ورگې صاف او گر لوپکېدن گه مکروبي منجای پن. کوتي گونا گه شره لسوي شن، اکوروالي اغتنا پام کوچه درېکي بو ضرور شې.

- مال او ککوړنې گونا آنتې وکا ورگ دېن نه بن.
- کناراب باید گونا اودای وست متر دوراړ جوپېن بې.
- بالکول گونا اودای دوراړ ننگا بن اي تلن چنکستا خطري شې او وري تلن گونا چمېن بگا که چودې ورگ چمېن تې، له صورت کوچه انسان آنتې ناجوړيس پنده لوسا. مي خاترې چېکنې درکار شې گه ورگېس ذخیرایه مکروب خطر اودای ننگا کدن.

پړانس موټي مقصدي:

انساننې ورگ اي ضروري شی شې، ورگې دې بندا زندا او وطن اليني شې، هر شی ورگې دې تازا شې، پاک ورگ وجود آنتې بو ضرور شې، ناپاک ورگې دې هر رقم ناجوړي پيدا بگا. گونا باید پاک جایه کنن بې او کوچی کودن کودن لون او کلور واین بې گه مکروبي لن.

۱. هر کوتي ياده کېکالا نوبتې دې متنس اي اي پراگرافي پردن.
- ياده کېکالي چيکه متني پردن.
- ياده کېکالي متني پردن او مقصدي کددن.

ياده کېکالي اکورې لغتنا معنيي کددن.

۱- چيلا ۲- کودن ۳- گاتيل ۴- وکا ۵- لوسا

اکورې اوکتني جواب ددا:

- کوتي ورگ پک خاتري بکار شي؟
- پک دې غير ورگې اودای وري کو لام گوربن بگا؟
- ورگ زنده جنني کاو ضرور شي؟
- که ورگ نه تي بندا زندا دره بېگا؟
- خلک خول پاک ورگ پياگن؟
- دو ياده کېکالي کدن گه گوشينگ کوچه کوته ورگې يتبيکن (کتا، نل او که گونا)؟
- اي ياده کېکالا پاک ورگس نپيی کدې.
- اي ياده کېکالا ناپاک ورگس نقصني کدې.

ياده کېکالي اي ورې آنتې متن کوچای دو جملا املا کدن او اي ورې املاس غلطستا درېدن.

- ياده کېکالي تانک خوشې دې کتابچايه کوچه ايکه لغت آنتې جملا جوپېن.
- ياده کېکالي دو گروپ بن.
- اي گروپ پاک ورگس گتيني او دو منگل گروپ ناپاک ورگس نقصنستا لکدن او هر کوته گروپس اي جني صنف پوره پردن.

گوشنگي لام:

ياده کېکالي صحت بارايه کاوخط تانک کتابچايه کوچه لکن اووري دواس صنف پوره پردن.

آباد کیچی وطنم

هر افغان تانک وطن پلا مینا دارگا او اېرگا گه وطنستا آباد او خوشحال لشدی.
امه وطنه بو طبیعي ذخیرا موجود شن، خو ایت جا کی اودای سم لام گورپویی نه شې. که
اودای بکار نپا گورېن بې، بو بو مشکل حل بیاگن. اما خلکن بو وطن بیی بایکالي آین او تانک
وطنستا کوتي وطن پلا به برابر نه کییکن او تانک وطنستا بو بیی باییکن.

⑤ وطن امه شره کاو حق دارگا؟

⑤ خول چیه تکالي شره وطن حق دارگا؟

تو شیرینی او هر مریض درده درمان آی

مېنه اړه ارمان آی آباد کیچی وطنم

سمکه دنیا سرای جنت آی هر افغنس

اندر مایکي لُش کانک غریب اوخنس

باغ حرم کوی بوگوي گل او بوستان آی

دارو گلی نیا خوشبوی تېنا لونگ کوی

جهانیان گرا لمای اخل ملنگ کوی

تو آمرک کوی پروي لعلو مرجان آی

وري چمن دې كه تېښي دشتي بهتر سن
 ام و كيلا دې پر كړكي بالاتر سن
 سور و ماي پيري سم جهنه نمايان آي

هر چند صفتي كم دورې دې گر به كم سې
 شير كوي ورگې هر رنځور اړه ملهم سې
 سرحدی میا سوچېكه سورنی كان آي

(سرحدي)

پرانس موټي مقصدي:

اما وطن بو سدوري او هر بوتا او ورگي خلکېنستا آنتې دارو شي. يو وطن چېکه دنيا کوچه بو
 بيبي نام دارگا. مي کوچه لعل، مرجان او وري قيمتي دانايينا کاني موجود شن. وطنس جنگلي
 پر کړکه دې پروي شن که امنې ام، کېلا او وري مېوا دارکالي جل دې بو اوړې قيمت داريانگن.
 امه وطن کوچه بو قيمتي شيلينا کاني شن که ابت جا اودای لام گورېوا نه شي.

فعاليتېلا:

۱. ياده کېکالي متې دکهه پردن.
۲. ياده کېکالي متې اوبارا کېږدي پردن.

اکوړې لغتنا معنی کتاب فهرست کوچه لادا او جملايه يتېدا.

۱- آمرک ۲- اندرمايکي ۳- کانک

اکوړې اوکتني جواب ددا:

- خول وطن هر کي آنتې بو رس شي؟
- امه وطنه کو کو شيلا وجود داريانگن؟
- وطنس مهم جايلينستا نامه گوردا.
- افغانستان کوجکس کاني دارگا؟

اکوړې نظمې پرېدا او اوکتني جواب ددا.

- اندر مايکي لُش کانک غريب اوخنس
- باغ حرم کوي بو گوي گل او بوستان آی
- دارو گلي نيا خوشبوی تېنا لونگ کوی
- جهانيان گرا لمای اُخل ملنگ کوی
- نظم کوته بارايه کدوي شي؟
- جهانيان خول امه وطنې بيې بايیکن؟

اکوړې اوکتني جواب ددا:

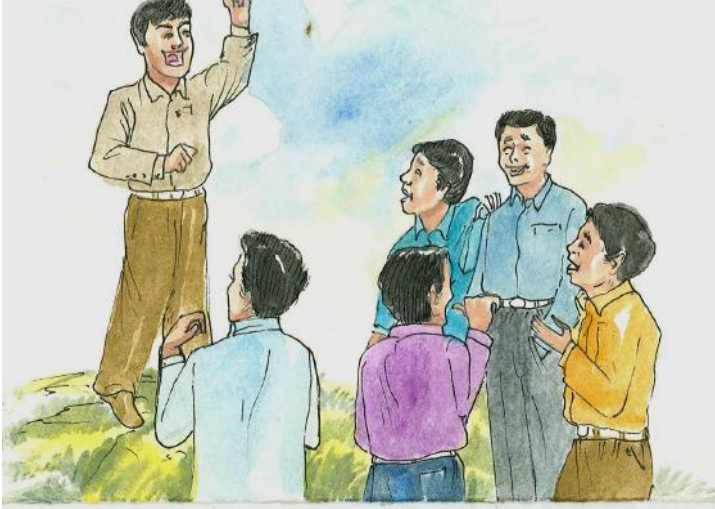
- ياده کېکالي نظمې مفهومستا شره بحث کن.
- اي اي ياده کېکالا اورې او وطن مينا بارايه اغت کدې.
- اي ياده کېکالا وطنس مولېکالي خلکنا نامه گوردي.
- اي ياده کېکالا کاو لغته کددي او وري معنستاجواب ددي.
- ياده کېکالي اي وري آنتې دو خط املا کدن او اصلاح کچال بن.
- درسس مهم لغته تانک کتابچايه کوچه لکدن.

گوشنگي لام:

اېمه وطن پلا کاو مينا دارېدا؟

مي بارايه کاو خط تانک کتابچايه کوچه لکدا او وري دواس صنف کوچه پرېدا.

ټوک اېمه پاگو

جوانان او بالکول اکالاس جوپکالیا آين. تېنې درکار شې ګه دنې اودای بو نپا ګورن، مطالعا کن او معلم اغتنې کار جان او تل ګینجنجا بکار اغته عملي کېدن.

١٥ ټوک کي خاترې کدن بګا؟

١٦ ټوک مېیلا وټني شره کو تاثیر دارګا؟

اي معلم تانک ياده کېکالېنې فعل لړوېک، سه کدايیک:

"اه پاګم، تو پاګي، سه پېګا، امه پاګس."

ګر لړېکالای ايکه ياده کېکالا اودای اوکت کېکن: "مه پړان شره مولېکې؟"

ياده کېکالای جواب دېکن: "آ! مولېکم ګه اېمه چېکه پاګو او اه کېولا درياګم."

پرانس موټي مقصدي:

ټوک خلکه خوشحال بیک خاتري کدن بياگن. مه ټوک کوچه ياده کېکالېني فعلس گرداني کيیکن. اوته ياده کېکالي گه فکرستا معلم اغتني دربيیکن، ته لړېکالاس هر اغتستا شره مولياگن او بکار ياده کيیکن. خو کوتي ياده کېکالي گه لړېکالاس اغتېنستا آنتې کار نه جياگن، ته درسي بکار ياده کې نه ببيیکن گه ميس اي مثالي ټوک کوچه لړېن بتيک.

فعاليتېلا:

۱. ياده کېکالي متني دککه پردن.
 ۲. متني وار وارېدې اوبارا کښې پردن.
- اکوړې لغتنا معني کتاب فهرست کوچه لادا او جملايه يتېدا.**

۱- لړېکالا ۲- ياده کېکالا ۳- اوکت

اکوړې اوکتني جواب ددا:

- لړېکالای صنف کوچه کو بارايه اغت کدچان؟
- ياده کېکالای خول غلط جواب کدکن؟
- وري ياده کېکالي ټوک شره ازنا ککن يا نه؟
- کوتي ياده کېکالېنا گه ټوک يادي تن، اورن او صنف پوره کدکن.
- ټوکې دې خول خلک ازنا کاگن؟
- ازنا خول صحت آنتې بکار شي؟
- اي ياده کېکالا ټوکې کددي او وري تيس معنستا مېدي.
- اي ياده کېکالا اوړې ټوک بارايه بحث کې.
- اي ياده کېکالا کدې گه ټوک کو خاتري بکار شن؟
- اي ياده کېکالا جای او دنېدې ازنا شره اغت کې.

ياده کېکالي ټوکې کتاب روېدې لکدن.

- ياده کېکالي ټوکې اي وري آنتې املا کدن.
- ياده کېکالېناکه کوتي وري ټوک يادي تن، کتابچايه لکدن او صنف پوره پردن.

گوشنگي لام:

هر ياده کېکالا تانک خوشې دې اي ټوک تانک کتابچايه لکې او اکالي دواس صنف کوچه پړې.

حضرت محمد ﷺ

حضرت محمد ﷺ مسلمانننا پندلړېکالۍ او آخړین پیغمبر آیک. چیکه مسلمانان هر جایه او هر دنه تیس بکار او نېک خصوصیته اودای لَام گوریاگن او تیس صبر او حوصلستا نمونا طورې یتپیکن. حضرت محمد ﷺ آنتې الله پاکې یو صبر او گن اړ دیاکن گه تیس شریا دشمني به، مه عملستا تاثیر لپنه ایاییک او تیس پند لړېنستا قبول کیاینچ. درکار شې گه چیکه مسلمانان تانک گن پیغمبرستانېک ال او خصلته اودای یاده کن او هر لمې کوچه صبر او حوصلا اودای لَام گورن.

❶ حضرت محمد ﷺ س بکار خصوصیتي کوتي شن؟

❷ حضرت محمد ﷺ س صبر او حوصلستا کو نتیجا دیاکن؟

اسلامس گن پیغمبري حضرت محمد مصطفی ﷺ بارایه یو روایات موجود شن. بشرس لړېکالۍ تانک عمرستا کوچه، اوړې اخلاق، پورا صبر او حوصلاس خاوندي آیک. الله ﷻ حضرت محمد ﷺ آنتې صبر او حوصلاس گن اړه دیاکن. هر کووات سختي حل کېک خاترې غیرت او برابري اودای لَام گوربیک، هر لمې مقابله یو صبر او حوصلا کیاییک. اي مثالي شې گه هر انسان باید تي پوره درېدن او شریي عمل کې. مین بگا گه کودن حضرت محمد ﷺ

جماعتې پاييک، اي يهودي مادا هر دواس شری لوندای چمېنې شی ونگياچ او محمد ﷺ ې بو زقلياچدي، خو حضرت محمد ﷺ مه زقکې بو صبر او حوصلایدې وټېچدي، يو لام بو دواس تکرار بيک، خو اي وارې دې يو لام بند بيک. دومنگل دواس پيغمبر ﷺ ې جماعته اوکت ککن گه هر دواس يهودي مادا مي شره چمېنې شی ونگياچ، خو دو دواس دې منا يو لام نه شی بوا، کودن گه نبي عليه السلامې يو اوکت ککن. ايکه جنې جواب دېکن گه سه مادا ناساز بوي اس. حضرت محمد ﷺ نماز ادا کېک دې پتای، يهودي مادا گوشنگې گیک او تيس بيې بکستا اوکتي کېکن گه يو اغت يهودي مادا فکر کوچه نه آچ. مه مادای پيغمبر ﷺ س صبر او حوصلا شره شاباس مېکن او لي دواس پيغمبر ﷺ شره ايمان اچکن او مسلمان بچ. مه مثالي دې اېمنې معلوم بوا تې گه صبر او حوصلاس مرتبېی اسلام او قرآن کریم کوچه الله تعالی ﷻ او پيغمبر ﷺ پوره کاو قدر دارگا او بو اوړې شی.

پرانس موټي مقصدي:

حضرت محمد ﷺ بو اوړې اخلاق او گنې صبر او حوصلا داراييک. هر کمې گه تي پلا مچياري کياتيای، سه تيس جواستا بيې دې ديايیک، مچ کېکالا تانک لمې شره پشېمان او لجاييک او تي آېت حضرت محمد ﷺ آنتې بو احترام کياتيک.

فعاليتېلا:

۱. اکوړې جملايه پرډا او حضرت محمد ﷺ س بيې اخلاقنستا آنتې پري کدا.

الف: بشرس لړېکاليی تانک عمرستا کوچه اوړې اخلاق، پورا صبر او حوصلاس خاوندي آيیک.

ب: الله تعالی نبي ﷺ آنتې صبر او حوصلاس بو گنې اړه دياکن.

ج: حضرت محمد ﷺ ې يهودي مادا مچ مقابله خول صبر او حوصلا اودای لام گورېکن؟

اکوړې اوکتنې جواب ددا:

- حضرت محمد ﷺ کوتي بيې صفتېلا داراييک؟

- يهودي ماداس مچ عملستا پوره حضرت محمد ﷺ س صبر او حوصليی کو مثبت تاثیر داراييک؟

- صبر او حوصلا خول خلکه منجه بو قیمت دارگا؟

- حضرت محمد ﷺ س بی عاده بارایه وري کوتي روايات شن؟

- چبکه مسلمانان حضرت محمد ﷺ س کوتي عادتې پوره درېدن او تي شره عمل کن؟

- خول حضرت محمد ﷺ ې يهودي ماداس مچ عملستا آنتې، مچېدی جواب نه دېکن؟

اي ياده کېکالا حضرت محمد ﷺ بی عاده بارایه اغت کې.

- اي ياده کېکالا يهودي ماداس مچ عملستا صنف پوره کددن.

- وري ياده کېکالا حضرت محمد ﷺ صبر او حوصلا بارایه اغت کدې.

- اي ياده کېکالا تانک خوشې دې اورې او حضرت محمد ﷺ س وري بی صفتبلايه صنف پوره کددي.

ياده کېکالي حضرت محمد ﷺ صفت بارایه دو جملا تانک کتابچایه لکن.

- ياده کېکالي دو گروپ بن، اي گروپ يهودي ماداس مچي او وري گروپ حضرت محمد ﷺ صبر او حوصلا بارایه له جملا کتابچایه لکن.

- هر کوته گروپس اي جني تانک لکنستا صنف پوره پردن.

- ياده کېکالي متنس اي ونېستا اي وري آنتې املا کددن.

اکورې لغتنا معنی کتاب فهرست کوچه لادا او جملا جوپېدا.

۱- لوند ۲- پوره

گوشنگې لام:

ياده کېکالي متن بارایه اي موټا مقالا لکن او اکالي دواس صنف کوچه پردن.

ياده کېکالي دې کلما لکن گه اول حرفي (ب) دې آنجوبن بگا.

انسان

هر انسان خلکه او جامعا مقابله بو مسوولیت دارگا او اي بکار جامعا جو پېک کوچه رولي اهمیت دارگا. که چودې هر انسان تانک جانې فکره تې او خلک او جامعا ی یادای کندي او ته وطنس نظام اودولت کوچه کډوډي تي، مخل جامعاس خلکي بو مشکلته پلا دوراندور بیاکن، درکار شې گه هر انسان کېولا تانک جانې فکره نه تې، بلکه چیه خلکه او وطن غمه تې، مخل انسان آنتې بکار انسان کدن با.

۵۱ بیي انسان کي آنتې کدن با؟

۵۲ جامعا مقابله انسان کو مسوولیت دارگا؟

صحيح سې جم انسان آمان انسان اما نامېن سې

نامېدي کو نه بگا عمل کياتي سه انسان آس

اېراتي نه اېراتي هر کو گه تي منجاي پېگا

کوتي گه انسانيت پنډه جان دياتي سه انسان آس

وېرو کوچي خاتري هر دمدار آستو پا وېگا

اسه گه وري آنتې هوې وياتي سه انسان آس

تانک مقصد خاتري بـړايک به جان بړگا

کوتي گه وري غمه جان بـړاتي سه انسان آس

تانک حقـس دفاع پنډه هر که مبارزا کيا

اسه گه خلکنا غم اياتي سه انسان آس

جانېس غمي اودي تي تـخل تارا بو خلک آن

ورېنا درد او فکر که داراتي سه انسان آس

آن خلک که قامو جبېس غربت سره لجياکن

کوتي که مه لاوتس درمان باتي سه انسان آس

تانک ننگ او ناموسس رشنې هر کيان ضرور سې

ورېنا ننگو ناموس که رشاتي سه انسان آس

دنيايه که به نه آس چېکه تي آنتې بـی کداتن

کوتي که خبر فايدا ورېيان پولياتې سه انسان آس

کلماني اورچ مه که دککه مه نې لام کياته

وخت اود نېس قدري که مولياتې سه انسان آس

(محمد زمان کلماني)

پرانس موټي مقصدي:

هر رقم انسانان دنيايه موجود آين، کمې بکار ال او عادت دارياگن او کمې بو ناکار، او سه انسان خلکه اړه جای گوريا که وري خلکه فکر کوچه تې، کېولا تانک گتېنا فکره نه تې، تانک جاني دې پورا جامعا او خلکنا فايدستا اېرکاليی تې.

فعاليتېلا:

۱. ياده کېکالي متني د ککه پردن.
۲. ياده کېکالي نظمې معنا پلا پردن.
۳. ياده کېکالي مشکل لغتېلايه ياده کدن.

بيي بایوي ياده کېکالي، اکوروالي لغتنا معنی کتاب فهرسته لادا او جملا جوپېدا.

۱- وېر ۲- هوۍ ۳- بړایک

اوکتني جواب ددا:

- خول خلک اوتہ انسني گه کٻولا جاني فکړه تي بيبي نه باييکن؟
- اوسه انسان گه تانک عمرستا خلکه خدمته وټيبي، کووات انسان آس؟
- دنيا کوچه اټکه انسني نامه کي دي اوږي بگا؟
- خول چيکه انسانان بايد وخت او دني قدر شره مولان؟
- بيبي بايو يي ياده کټکالي اکوږي شعري پرډا او تحليل کدا.
- جانپس غمي اودي تي تخل تارا بو خلک آن
- ورېنا درد او فکر که داراتي سه انسان آس
- اي ياده کټکالا اوږي شعر بارايه اي مثال کدي.
- اي ياده کټکالا نظمې پرډي او مفهومستا سادي جبي دي کدي.
- اي ياده کټکالا بيبي انسان بارايه اي جملا کدي او وري ياده کټکالا مچ انسان بارايه.
- اي ياده کټکالا اي لغت کدي او وري تيس معني مېدي.
- ياده کټکالي نظمې موټي مقصدي کتابچايه کوچه لکدن.

گوشنگي لام:

ياده کټکالي انسانيت بارايه پنج خط تانک کتابچايه لکن او اکالي دواس تانک صنف کوچه پرډن.

شت کدنا

شت کدیک انوخل عمل شې ګه انسني اوړې درجا آنتې پولېبي او خلکه منجه اعتبارس خاوندي بګا، کمې ګه علم او مولېني دارا، سه کودن به لاړ نه انا او تل شت کدا، مي خاترې ګه سه شت کدناس فايدستا شره مولېګا، خو کمې ګه نه مولېکالا آس سه فکر کيا ګه خلکه پوړه لاړ او لاپه دې بندا اوړې بګا، مخل بندا تل خلکه شره ناپوينا ګمني کيا، مي خاترې ګه تانکې علم او مولېني اوداى دوراړ آس.

⑤ شت کدیک انسان شخصيت شره کو تاثير کيا؟

⑤ اعتبار او اعتماد کووات استه ايا؟

شت کدنا هر انسان او مسلمنس وظيفي شې. کمې ګه شت نه کداتي، سه لاړ انکالا شره مشهور با او کمې تي اغت شره يقين او اعتبار نه کېن. اسلامس مبین ديني، شت مېکس استوېنيا کيا او کمې ګه لاړ انياګن تېنا دنيا او آخرتي خوار تګا، تېنې خلک کم انچېدې تارياګن او جامعا کوچه کوتي حيثيت او اعتبار نه دارياګن. کمې ګه تانک وعدا او قول شره تر نه تې، تي اغت شره کمې به يقين نه کاګن او سه بندا تانک دوستنه، يارنه او تانک پګاله منجه

جانستا تثبیت کې نه بېږي. هر کمې تي اغتنې شک انچهدي تاريان. مي خاتري چپکه عالمان او مولېکالي خلک، وطنس بالکول او جواننې تاکيد کاځن گه هر لّمه او هر اغت کوچه شت کدن او لک دن جا شت مېکې عادت کدن. يه بارايه کدن بوا شي:

(لارېس مزلي موټي شي). معنا يو گه انساننې شت کدنا دې غېر آزادي او خوشحالي ممکن نه شي. مه شت مېکالي آين گه دنيايه قوي آست داريان او چپکه تېنې احترام کاځن. لار انکې دې، گوشينگ او جم جامعا منجه، باور او يقين منجاي پيا او بې باوري دې کپن نه بېگا گه اي جامعا آرام، بايشت او پورا پې. شت کديک انوخل بکار شي شي گه امه تي آنتې بو ضرورت دارېمان او سبا اما اولادن تي آنتې بو ضرورت پيدا کاځن. مي خاتري درکار شي گه هر دنه شت کدمان او ورېنې به شت پندي لروېمان.

پرانس موټي مقصدي:

هر بندا بايد تانک اغته او لّمه کوچه شت کدې، شت کديک انسنس شخصيتستا اوړې کپي. کمې گه شت کدا چپه خلکه منجه هر اغتي اعتبار دارگا. کمې گه لار انا سه بندا چپه خلکه منجه بې اعتبار نامې دې مشهور بگا. که سه بندا کودن کوتي شت اغت به کدې تي اغت شره کمې يقين نه کپگا. که چودي کمې اېراتې گه خلکه منجه اوړې لړې او اغتستا شره خلک يقين کن، هر اغته او هر لّمه کوچه بايد شت کدې.

فعاليتېلا:

۱. ياده کپکالي متني دک دورېدي پردن.
۲. متني اوبارا کنېدي پردن.
۳. اي ياده کپکالا متني پردي او وري مفهومتستا کددي.

اکوړې اوکتنې جواب ددا:

- شت مېکالا بندا خلکه منجه کووات نام پيدا کيا؟
- خول کمې لار انکالا بندا اغت شره يقين نه کاځن؟
- شت او لار، مه دويه کوچاي بندا بايد کوتي انتخاب کي؟
- شت کدنا خول بکار شي؟

- اکوړی لغته کوچه متضاد کلما کوتي شن؟
(اعتبار، لار، بی اعتبار، اوړې، شت، اکوړې).
- اي ياده کېکالا ايکه شت مېکالای مثال ددي.

اي ياده کېکالا وړې آنتې دو خط املا کدې، اي ورېس املستا اصلاح کدن.

- ياده کېکالي اکوړې دو لغته معنا او جملایه يتېدن.

۱- لار ۲- شت

جېس دستور:

جمع نام: جمع يا بوونا نام اېسه نام سې گه لړک يا صورت کوچه مفرد يا اِکلا او معنا کوچه جمع تې، اخول: لشکر، رما، آنا، ډلا، پوگال او وړي.

گوشنگې لام:

ياده کېکالي شت کدنا بارايه موټا مقالا لکن او اکالي دواس صنف کوچه پردن.

حکیمنا اغتېليی

جامعا خوشحالي خاتري حکیمنه بو اغتېلا کديچين، ته خلکه نېک پندې بل شارپيگن او خلکه خوشبختي خاتري بو کوشش او تلاش کاگن. خلکنې درکار شې گه مولېکالي او حکیمنا اغتېليني کار جان او تې تانک جامعستا کوچه عملي کدن گه خلک اېکه خوشحال او بکار وطنس خاوندني بن.

⑤ حکیمانا اغت کي آنتې مېن بگا؟

⑤ حکیمانا اغت کو خاتري فايدا داريانگن؟

- ۱- هر اړه گه استقامتس قوتي تې، سه کوته دنه به نه مورگا.
- ۲- کوته اړه گه خلکنا سمړنيا تې، سه بندا کېولا نه بگا.
- ۳- بکار بندا اوسه آس گه ورېنې آزار نه پولي.
- ۴- دشمني مهرباني او احسنې دې موريا.
- ۵- بخشش بدل گورېک دې بکار شې.
- ۶- آزاديس چرغي تېلې دې نه، اشې دې شچا.
- ۷- له شيه اودای نفرت کې: ظلم، غرور، حرص.
- ۸- له شيه پاک ننگا کدا: وېر، جامعا، فکر.
- ۹- وطن له طبقا خلکه دې نشگا، بې علم حاکم، بې عمل عالم او کبر کېکالا غريب.
- ۱۰- آييس خدمتي بو گني عبادت شې.
- ۱۱- ماداس استه چمار دې به ککړا شې.

پرانس موټي مقصدي:

حکیمنا اغتېلې، مولېکالي خلکنا مختلف نظري شن. گه خلکنا بیاري خاترې کدن بتینچ. مې کوچه نظافت، آییس حقستا پېنکي، خلکه پلا بیي وضیعت کېک، هر کي آنتې دوستیس آست دېکي، ورېنې آزار نه پولېک، ماداینا ککړه تاني، ظلم، غرور او حرص اودای جانېس دور ننگا کېکستا تاکیدی بوا شې.

یو مې خاترې شې گه هر کمې مې شره عمل کن، کي کوچه گه اوږوالي چېکه صفت موجود تن، سه اي مولېکالا او نېک بندا آس.

فعالیتبلا:

۱. یاده کېکالي متني چپ دورېدې پردن.
۲. متني ونټتان اوږې کښېدې پردن.
۳. متني هر کوته اغتې معنا او تحلیل پلا پردن.

اکوړې اوکتنې جواب ددا:

- خول خلک حکیمنه اغته شره بو یقین کاگن؟
- حکیمان خلکه بارایه کووات فکر داریاگن؟
- حکیمنا اغتې خلکه کوته پنډه بل شارېیکن؟
- حکیمنا اغتې خول وري خلکه اغته دې بو اهمیت داریاگن؟
- حکیمنه اغته کوچه خلکنا گټنې شې یا نقصني؟
- کمې که حکیمنه اغته شره عمل کې، تي اودای کووات بندا جوپا؟

اکوړې اغتېلایه معنا او تحلیل کدا.

- کوته اړه گه خلکنا سمرنیاتي، سه بندا کېولا نه بگا.
- آییس خدمتي بو گن عبادت شې.
- ماداس استه چمار دې به ککړا شې.

ایمه تانک معلومات رویدی حکیمنه اغتبلایه بارایه بحث کدا.

- ای یاده کیکالا حکیمنا دو اغتی پردی او وری معنستا کددی.
- یاده کیکالی کاو گروپه شره ورتین بن، متنی پردن او ای جن هر گروپس صنف پورې ان او اغت کن.

یاده کیکالی متنس دو جملی تانک کتابچایه کوچه لکدن.

- یاده کیکالی متنس کاو جملی ای وری آنتی املا کدن.

اکورې لغتنا معنیې کتاب فهرست کوچه تاردا او جملایه یتپدا.

۱- حکیمان ۲- شچا ۳- ککرا

گوشنگې لام:

بی بایوی یاده کیکالی متنس موټا مفهومستا تانک کتابچایه کوچه لکدا او اکالی دواس صنف کوچه پردا.
که کوتی وری حکیمنا اغتبلې یادو تن، کتابچایه لکدا او اکالی دواس صنف کوچه پردا.

شیم

آرامي الله پاكس گن نعمتي شې، هر افغنس وظيفی شې گه وطن كوچه آرامي او خلكنا خوشحالي خاترې كوشش كې. خلكنا خوشحاليا شیم او آرامي كوچه شې، كوته وطنه گه آرامي نه تې او خلكي ډپني او هنچالي كوچه لتار تن له وطنه فقر، چوري، مارنا او بدبختي بو بگا. بالكول او كتالیک، پريك او تعليم اودای دورار دریاگان او وطن تانك سیالنه اودای پچبل درگا.

⑫ شیم هر وطنس خول حقي شې؟

⑬ هر ملت آنتې شیم كو اهميت دارگا؟

شیم هر ملت آنتې حیاتي اهميت دارگا. هیچ كوتي وطن آرامي دې اورتا پورا نه پېگا. كوته وطنه گه شیم نه تې، له جایه ممر او تانك كوچه هنچالي تگا او كمې به آرام زندگي نه داریاگان. كه چو ايكه جامعا كوچه آرامي نه تې، فقر، نابني، قتل او بدبختي وطن كوچه حاكم بگا او كمې به شادي او خوشحالیس دورستا نه لشیكن. اما وطنن گه بو سال كوچیی ډپني او هنچالي آيیک، خلكي زندگي چې ونټه كوچه، اوته خلكه اودای گه وطنستا كوچه شیم شې، پشكن دروي آن. میسي خاترې نن اما وطنن وري وطنه پلا برابري كېتان نه بېگا. كه چو امه

وطنه به امن او آرامي تياى، وري وطنه پيري امه به هر کوجک داراتماناى او ايت ياو فقير او محتاج نه تماناى. آرامي اوسه نعمت شې گه چېکه بايد تي بيى بايدن او تي ايک پلا تانک بايشتگرستا لشدن او تي آنتې احترام کن. کوته دنه گه ايکه وطنس خلکي مولېکالي او پړوي تن، تانک اوړې بيک او پورا پېک بارايه فکر کن، اي وري آنتې احترام کن اي ورېس حقستا نه ادن. او وطن ميناکوچه آست په آست بن، له دنه شيم او آرامي وطنه حاکم بگا او اوړې پېک او پورا پېک وطن کوچه حاکم بگا. که چوډې ډيني او ممر تې، ته خلک نه کومې ياده کې بياگن او نه آرام زندگي لشتا بيايکن. يو چکه ډوپنيس تاثيري شې گه سرکېلا، پلېلا، گوشينگېلا، مکتېلا، شفاخانا او وري چې آبادي دورا بوي شن. خو مه چېکه شيم او آرامي کوچه يان جوپياگن. مي خاترې چې دنياى خلکي شيم او آرامي بيى باييکن او اوته خلکه پوره گه آرامي او اکتو زندگي ناييدن تستياگن. اما وطن وري هر دن دې، نن آرامي آنتې بو ضرورت دارگا. که چوډې خلک آرامي استه نه اچن، نشيک او دوړني بو تې، خلکنا به زندگيا نشا او مشکله پلا دوران دور بياگن.

پرانس موټي مقصدي:

شيم بو گن نعمت شې گه چيه خلک تي آنتې ضرورت داريانگن. شيم کوچه خلکنا فکري او ذهني آرام او کوتي تشویش نه داريانگن. هر کمى کوشش کيا گه اولادنستا بکار وړلېدن، سبق شري پړوبن او مولېکالي بندگان اوداى جوپېن. کودن گه خلک مولېکالي او پړوي تن، وطن به پورا پا او خلک آرام زندگي داريانگن. خو کودن گه وطن کوچه ډيني او هنچالي تې، خلکنا زندگيانا آرام او وطن ترقي او پورا پېک اوداى بي وانټ درا.

فعاليتېلا:

ياده کېکالي متني دک دوريدى پړدن، گر اوبارا کنېډې واروارېډې پړدن.
- بيى بايوي ياده کېکالي! اکوړې جملايه پړدا او آرامي بارايه فکر کدا، گر تانک نظرستو کددا.
شيم اوسه نعمت شې گه چېکه بايد تي بيى بايدن او تي ايک پلا تانک بايشت او خوشبختستا لشدن او تي آنتې احترام کن. کوته دنه گه ايکه وطنس خلکي مولېکالي او پړوي تن. تانک اوړې بيک او پورا پېک بارايه فکر کن، اي وري آنتې احترام کن، اي ورېس حقستا نه ادن، وطن مينا کوچه آست په آست بن. له دنه شيم او آرامي وطنه حاکم بگا او اوړې بيک او پورا پېک خلکه او وطن کوچه ايا.

اکورې اوکتني جواب ددا:

- خلک خول آرامي بيې بايکن؟
- امه وطنه گه ډيني آيیک، کوتي کوتي جايلا نشلېچين؟
- کودن گه امه وطن کوچه آرامي ايتیک، خلک کوته لمه کوچه مصروف آين؟
- اېما آرامي خول کاینو آلا؟

اکورې متضاد او مترادف کلمايه لروېدا او تانک کتابچايه کوچه منظم لکدا.

شيم، ممر، هنچالي، ناييني، دورا، ډيني، آرامي، خوشحالي.

اي ياده کېکالا وطن کوچه آرامي بارايه اي دقيقا اغت کې.

- اي ياده کېکالا ډيني نقصنه بيان کدي.
- اي ياده کېکالا وري ياده کېکالا اودای اوکت کې گه خلک آرامي آنتې خول خوشحال بياگن.
- درسس اصلي مقصدستا تانک کتابچايه کوچه لکدا.

گوشنگې لام:

ياده کېکالي آراميس گتنستا بارايه اي موټا مقالا لکن او وري دواس تانک صنف کوچه پردن.

تو آی

آيي بو مقدس نام شې، آيي اس گه انسني دنيايکه اچيي او تي وړپيی او تربيا کبيي او انوخل انسانان جامعا آنتي تقديم کياگه خلکنې بو گن خدمتېلا کيا. که آيي نه تې انسانان نه آين او دنيا مفهومستا استای دبيي، آيي اوسه موجود گه بو زيات احترامس وړي اس، خصوصاً اولدنې بو ضرور شې گه تانک آييس بو احترامي او خدمتي کن.

❶ چه دې بو دنيا کوچه که احترامس وړي اس؟

❷ هربندا شره آيي کاو حق دارگا؟

که هر چو پېتا پولياکم اړام تو آی

يا هر کيدې گران بو تې سرام تو آی

که پري هر چو بل کاکم خود لشياکم

خو اېسه گه بو گراتې انچام تو آی

کو پراتم اگت کياتم مجبوري سې

اگه نه تې يو، همېش به جېام تو آی

عقيدا رويدې دورېم کعبا بل کبيکم

اگه نه تيدې اوړتا قېلام تو آی

که آرام او خوشال تې مږ خوشحال آم

نارامستا دې جُتا تې تنام تو آی

و بلولای جـمکه عمر خدمتي کیا کم

چو پورا با احسنی تي سرام تو آی

ایلاي کداتن یو که تې یاو شیرین اس

اوباري کنېدې ماکم آیام تو آی

(محمد زمان کلماني)

پړانس موټي مقصدي:

آییس نامه بو مقدس شې. هر کمې آییس احترامی کیا. می خاترې گه آی اولاد پلا بو تکلیف او زحمت وټیا. اولادې دنیایه اچي او تي وړلېی او تربیا کېي. چېکه خلک می شره مولیاگن گه آیي هر کي دې بو احترامس وړي اس.

فعالیتبلا:

۱. متني اول دککه، گر اوبارا کنېدې پرډا.
۲. اي ياده کېکالا متني پرډي او وري معنستا کدندي.

اکوړې اوکتني جواب ددا:

- اولاد تانک آیي آنتې خول بو احترام کیا؟
- اولادس وړلېکستا مسووليتي بوکیس شې؟
- آیي اېمه زندگي کوچه کو رول دارا؟
- اېمه تانک آیي آنتې خول بو احترام کېدا؟

بيي بایوي ياده کېکالي! نظمې پرډا او اوکتني جواب ددا.

- عقيدا رویدی دورېم کعبابل کېيکم.
- اځه نه تيدي اوړتا قبلام تو آی
- که آرام او خوشحال تې مې خوشحال آم
- نارامستادي جُتا تې تنام توآی
- اوړې چار ډنگاينا معنا او تفسيرستا هر ياده کېکالا جواب دې.
 - نظم کي بارايه لکوي شې؟

اي ياده کېکالا نظمې اي بيتستا پردي او وري معنستا کددي.

- اي ياده کېکالا آييس حقېنستا بيان کېدن.
- ياده کېکالي نظمې موټا معنی تانک کتابچايه لکدن.
- ياده کېکالي، تانک خوشې دې چار خط انتخاب کن او اي وري آنتې املا کدن.

گوشنگې لام:

ياده کېکالي کاو خط آيي حقې بارايه مقالا لکن او وري دواس صنف کوچه پردن.

مخدر مواد

مخدر مودس یتبکې دې انسان مالي او جاني تاوان پلا دوردور با. یو اوسه خطرناک مواد شې ګه انسان وجود کوچه اي جای به جوړ نه درا، خصوصاً عصبي نظام بالکل تباہ او برباد با. اوسه بنډا ګه نېشاکیا، سه خلکه منجه اهمیت نه دارا او هر که اودای چوت کیاګن. مي خاترې ګه سه نه خلکنا او نه تانک گوشنگوالاينا پروبی کیا او نه کوته شي شره آست دریا، هر کو ګه استیي ایک ګوربيي او لکنی او اوته وېرې مواد شره یتبېي ګه انسان آنتې زهر شې.

❶ مخدر مواد کوشې؟

❷ معتاد که آس او جامعا کوچه کو موقف دارا؟

❸ آیا مخدر مواد انسان وجود آنتې ضرر دارا؟

مخدرمواد نشه يي مواد اودای عبارت شې ګه تیس بو یتبکستای دې، اعصنا مرکزي سیستمس فعالیتي بدل بگا او تکراري یتبکستای دې رواني او بدني اعتیادس باعثي بگا. مخدر مواد طبیعي رقمې دې به موجود شې، اخول تریاک ګه خشخاش بتا کوچای استه ایا او هم مصنوعی او کیمیاوي طورېدې لابراتواره کوچه جوپېن بگا، اخول هیروین، مورفین، کوکاین، کودین او وري. مه ماده کوچای ایلاي طب کوچه یتبکس قیمتي داریاګن او ایلاي

دوايه كوچه كم فيصدي واين بگا. ميسي خاتري مه دواينا ضرورت دي بو يتېكي او ډاكټر هدايت دي اورټا اېكي، بو خطر او زيان منځېكه اچگا. مخدر موادس يتېكي، خصوصاً پېچكاري پندې دي، انسان وجود آنتې بو مضر او خطر ناك شي. نه كېولا مخدر مواد يتېكي دي رقم رقم مزمن ناجوري اخول، سرطان، اړېس تستكي او زيږي منجه ايا، بلكې اجتماعي او اقتصادي مشكلات اخول، قتل، چوري، فقر، گدايي، مادي او بشري سرماياس تباه بكي به ملتني اکتو شي.

اسلام مقدس ديني به مخدر موادس يتېكي گه انسنس صحت آنتې بو ضرر دارا او جامعاى اخلاقي فساد بلى نېي، منع كېي او كمې گه مخدر مواد قاچاق كوچه آست انياگن، انسان او انسانيتس دشمن نامېدي پېني، اوته خلك گه مخدر موادې دوامدار يتېيكن او تېنا رواني ټنگان (وابستگي) شره بدل بواشي، تېنې معتاد مېن بگا. اما بيې بايوې وطن افغانستان كوچه به بدبختي دي اي گنات معتاد خلك گه بو ارك ۱۵-۳۵ سال عمرې جوانان آن گه خلك تېنې هيروئيني يا پوډري كدياگن. پوډري خلك جامعا اوداى دور بياگن او خلكه منجه بې قدر او كم آنچې دي تارن بياگن.

خلك تې پلا اي مجرم پيري سلوك كاگن. مي خاتري گه ته تانك جانېس دشمني او جامعا كندول شراى بار آن. حقيقت كوچه مه خلك گه رواني مشكل او مخدر مواد ضرر اوداى ناخبر آن، بې بندو بار خلكه پلا نېك او اوركېدي، مه جالې كوچه بند بياگن. يو چي جامعاس، اخول دولتي او غير دولتي موسساينا مسووليتي شي گه معتادنه پندلرېني او سمرني خاتري اي وري آنتې استه ددن گه مه بدبختي اوداى چوټني پيدا كن. بو مهم اغت يو شي گه تداوي كوچه تې پلا اي مريض پيري چلند بې، نه مجرم پيري. كه چودي معتاد پلا مخدر مودس اوركستا خاتري نرم چلند نه بې، سه نېشا اورېك آنتې اوسكېن نه بې او سخت چلند ملتني بې، كودن به اعتيادس اورېكستا آنتې حاضر نه بگا.

مخدر موادس ضرري:

مخدر موادس يتېكي بو جاني او رواني نقصان دارگا گه اكورې لکن بتينچ:

- وېرېس دفاعي سيستمستا ضعيف بكي.
- مركزي اعصبا فعاليتس ضعيف كېكي.
- اړېس ضربنستا تيز بكي.
- شش او حلقېس سرطاني.

- باصرا، شامه او ذایقا حوسنا ضعیف بکي.
- اشپس فشرستا اوړې بکي.
- اشې کوچه چربیس بو بکي.
- اړپس تستکي.
- معتدس وجودستا کوچه بې حالي.
- تنفسي سیستم کوچه نایني.
- رواني اختلالات (خپگان، جگرخوني، کېولا نیک، نفس اعتمادس استای دېکي او نا امېدي).

پرانس موټي مقصدي:

مخدر مواد نشه اچکالا مواد شې گه صحي نقصان اخول، سرطان، زیرې او اړپس تستکي پیدا بگا، مي دې اوړتا وري بو اقتصادي او اجتماعي مشکل اخول، چوري، قتل، فقر، گدایي، فحشا او بېکاریس باعثي بگا.

فعالیتبلا:

۱. متني دککه پرېدا، متني وار وارېدې اوبار اکنېدې پرېدا!

اکوړې اوکتنې جواب ددا:

- مخدر موادس یتېکي کو رقم نقصان منجه اچگا؟
- مخدر موادس روحي او صحي ضرري بیان کدا.
- درسپس مفهومستا موټي او سادي جیېدې بیان کدا.

یاده کېکالي متن کوچای کاو جملا تانک کتابچایه کوچه لکن.

- یاده کېکالي دو گروهه شره ونټن بن، اي گروهه مخدر موادس اقتصادي او وري گروهه اجتماعي ضرر بارایه کاو جملا لکن.

لغتېلا:

اکوړې لغته معنا اوجملايه کوچه یتېدا.

۱- مخدر ۲- اعتیاد ۳- مزمن

گوشنگې لام:

یاده کېکالي مخدر مواد ضرر بارایه موټا مقالا لکن او اکالي دواس صنف کوچه پرېدن.

ننګرهار ولايت

افغانستان اي آسيایي مملکت شې او چار تلن بېلابېل وطنه پلا اوږوا شې. افغانستان تل تانک همسايه پلا بکار سلوک او بکار روابطنا اېړکالۍ آس. افغانستان اي اسلامي مملکت شې او ۳۴ ولايت دارگا ګه اي وانیی ننگرهار ولايت شې، ننگرهار ولايت افغانستان شرقي ولايته کوچای شې.

ننگرهار ولايت افغانستان کوته تلن چنوا شې؟

کوشی تیس سدورا بکستا شره اثر دارگا؟

ننگرهار افغانستان مهم ولايته کوچای اي ولايت شې ګه شرقي ونډېس مرکزي ياده بګا. يو ولايت چار تلن کنړ، لغمان، کابل، لوګر، پکتيا او پاکستان صوبه سرحد پلا اوږوا شې. ننگرهار (۲۱) ولسوالي دارا ګه مهم ولسواليا سرخړود، کاما، چپرهار، شينوار، ګوشتا، مهمندرا، لعل پور، حصارک، رودات، خيوه يا کېل او دره نور ولسوالي شن ګه مرکزي جلال آبادس شاري شې. تورخمس بندري ګه افغانستان شرقي ونډېس پاکستان پلا اوږبېي، ننگرهار ولايت کوچه چندوا شې. ننگرهار ولايته پشتون، پشه يي، تاجک او عرب قوم زندګي کاګن او دري، پښتو او پشه يي جېي دې اغت کدیاګن. ننگرهرس هاوېی وېينده تپوا او ایمېنده معتدل تګا، يه ولايته دو نندي اي کنړس او وري کابلس اکټو بياګن. درونټاس بنده ګه جلال آباد شارآنتې وکا شې. مه ورګې

برکتې دې بو سنگې ورگ کېبې او اليني فصل کوچیې تستوي شې. امېمخول درونتاس برقستادی ننگرهار ولایتس بو جایلې لښ شن. یه ولایته بو ترکاري کتن بگا او نارنج، مالټا او لیمونا کړکنستا مه شارس الينا او سدورا بکستا کوچه مهم رول ادا کېویې شې. امېمخول هدا او غازي آباد فارما، زیتون موټېنستا شارس سدورابکي لا بو کییکن. ننگرهار ولایتس خلکي هنرې بېي باییکن او مولېني پلا بو مینا داریاگن. بو شعر مېکالي، لکېکالي او هنرس بېي بایکالي یه ولایتې شره اوړې او اما ملي فرهنگن غني کېویې شې. توکل بابا، عبدالقدوس پرهیز، عبدالرحمن پژواک، گل پاچا الفت، موسی شفیق، ملنگ جان، بینا، زیار، حافظ، بختیانی او وري ناملي شعر مېکالي، لکېکالي او مولېکالي خلک الي پوې اوړې بوي آين گه بوینا کتبیلې یادگار دروي شن.

پرانس موټي مقصدي:

ننگرهار به افغانستنس وره ولایته پیري، بو سدوري ولایت شې یه ولایته گن گن فارمېلا موجود شن، خلکي علم او هنر پلا بو مینا داریاگن. مه ولایتس خلکي پښتو، دري او پشه یي جبې دې اغت کدیاگن.

فعالیتېلا:

متنې دککه او گر اوبارا کېدې پړدا.
اکوړې جملايه پړدا او وري مولېکالي خلکه بارايه فکر کدا.
ننگرهار ولایتس خلکي هنرې بېي باییکن او مولېني پلا بو مینا داریاگن.
بو شعر مېکالي، مولېکالي او هنرس بېي بایکالي یه ولایتې شره اوړې او اما ملي فرهنگن غني کېویې شې.

اکوړې لغتېلاینا معنيي کتاب فهرست کوچه لادا او جملايه يتېدا.

۱ - وېبند ۲ - تپوا ۳ - اکتو ۴ - ناملي

یاده کېکالي اکوړې اوکتنې جواب ددن:

- ننگرهار ولایت کوته ولایته منجه چنوا شې؟

- ننگرهار ولايت کاو ولسوالي دارگا؟
- مه ولايتس مرکزي کوتي شي؟
- تورخمس بندري کوته ولايت پلا اوړوا شي؟
- جلال آباد کوته ولايتس مرکزي شي؟
- ولايتس مسوول جن کو نامېدې ياده بگا؟
- ننگرهار ولايتس هاوېی کووات شي؟
- ننگرهار ولايت چار تلن وري ولايتنا نامه گوردا.
- اېمه کددا گه يه ولايته گن گن فارم کوته جايه شن؟
- اېمه کددا گه کوچک ننگرهار ولايت الينا او سدورا بېک کوچه بو رول دارگا؟
- دو ياده کېکالي تانک لامای شعر مېکالېنا نامه اوچېدن.

ياده کېکالي اکوړې اوکتنا جوابي کتابچايه کوچه لکن:

- ياده کېکالي ننگرهار ولايتس کاو ولسوالېنا نامه تانک کتابچايه لکن.
- ياده کېکالي ناملي خلکنا نامه اي وري آنتې تختاشره املا کدن.
- ياده کېکالي تانک کتابچايه کوچه لکن گه کونه ولايتس کونه ولسوالي او کونه لامای آس؟
- خالي جايه مناسب کلمايه دې پوردا:

ننگرهار ولايتس خلکي..... بېی بايېکن او..... بو مينادارياگن.
 بو شعر مېکالي..... يه ولايتې شره اوړې..... غني کېوېی شي.

گوشنگې لام:

ياده کېکالي ننگرهار ولايتس وري مهم جايلا او شاعرنا نامه تانک کتابچايه کوچه لکن او وري دواس صنف کوچه پردن.

مادايڼا حقوقي

چې انسانان يانې وريک اوزيبپ الله ﷺ س پيدا کېويا آن او جانې، اولاد، گوشينگ او جامعا مقابله اي رکم مسووليت دېويا آن. مي خاترې که مه دويه کوچای ايکستا اودای مسووليت گورېن بې، جامعاس لمه سم پورا نه پېگا او وري وطنه اودای چيکه ونټه کوچه پچه درگا.

❶ زيبپ جامعا کوچه کاو حق دارگا؟

❷ جامعا کوچه ماداس مسووليتي کو شې؟

لجام جمکه ملتس اړون نفوسي آن. که مادا نه تې بندگننا نسلي نوا او زندگيا منجاى پېگا. افغانستنې مادا گوشنگې لمه پلا وري بو لمېلا اخول قالين او گلم وېنا، خامک سويک او چېلا سويک به کاگن. لجام ياو لمه پلا گر به وريکه فشار لېنه آن او بو کم ماداينې اجازا دېن بگا گه گوشينگ دې دوره لام کن. حال يو گه افغانستان اساسي قانون کوچه مادا او نريناس حقوقي اي رکم لکوي شن. مادا اسلامي شريعت قانون حکمېدې به ياده کېک او پړناس حقي دارگا. مي خاترې درکار شې گه کمې به تانک کتالکه مکتبې پېک اودای بند مه کدن. امېمخول اسلام کوچه به اي گنات مادا اخول حضرت خديجه (رض)، حضرت عايشه (رض)، حضرت فاطمه (رض) او وري آيينچ گه ورگه کوی دوره به لام کېگايينچ. حضرت خديجه (رض)، پيغمبر ﷺ س لکه او اول والي مادا آچ گه اسلام دين شره ايمان اچکن او اول والي مادا آچ گه سوداگريس لمستا پورا نېياچ. تېسه لجامنا لمېنستا تاثيري شې گه نن دواس اما مادان به کېتا بياگن، پړنا کن. ډاکټر، معلم، شوراس وکيلي او مامور بن او وريکه ملتن تانک وطن جوپېني کوچه کندول به کندول لام او خدمت کن. مادايڼا حقوقي، ايکه جامعاس اساسي حقوقي شن.

ته حقوق لمېس حقي، اوړې ياده کېني او زندگيس شريکستا انتخابي شن. که چودې مه لام اودای گورېن بن، جامعاس اړون نفوسستا شره ظلم او ناروا بوا تې. کوتي جايه گه ظلم او ستم تې، له جايه بايد پورا پېکس او ترقيس نامه به دوره گورېن مه بې. خوشحاليس اغتي شې گه نن اي اړه ميليون دې بو کتالیک مکتبې پياگن او مادا دولتي او غير دولتي اداريه کوچه لام کاگن او تانک گوشينگ پلا مادي او معنوي سمړني کاگن. کوتي جامعا کوچه گه ماديېنې تېنا شرعي حقي دېن بتيک، سه جامعا ترقي او اوړې تلن شاړوا شې، ته جامعاس خلکي مولېني نظري دې بو پورا آن او هر دنه تانک وطن پورا پېک او ترقي بارايه فکر کاگن او ايکه بايشت زندگيس خاوندني آن.

پړانس موټي مقصدي:

لجام جامعاس اړون ونټه اس. کوته جامعايه گه لجامنا حقوقي تارنا لېنه درېوي نه تن، سه جامعا ترقي نه کيا او پورا پې نه بېگا. جامعا کوچه ماديېنې رولي بو مهم شې. اېلومه مادا اس گه گن گن مولېکالي خلکه تانک کوپه وړلېي اوجامعا او خلکه خدمت آنتې پورا کېي. مادا اي استې دي زانگوی لېيې او وري استې دې دنياي.

فعاليتېلا:

اکوړې اوکتنې جواب ددا:

- ياده کېکالي متني دککه او گر اوبارا کېدې پردن:
- ياده کېکالي تانک معلومات رويدې مادايه بارايه اغت کدن.
- ياده کېکالي کدن گه ايکه گوشينگ گه مادا نه تې، سه گوشينگ کووات بگا؟
- ياده کېکالي کدن گه پړوي او اړن مادا منجه کاو فرق شې؟
- چې جامعا کوچه مادا کاو اهميت دارگا؟
- زيپ جمکه ملتس اړون نفوسي جوپيېکن، که مادا نه تې، بندگننا نفوسي منجای پيا.
- اوړې جملايه اي ياده کېکالا املا مېدي او وري کتابچايه کوچه لکدن.

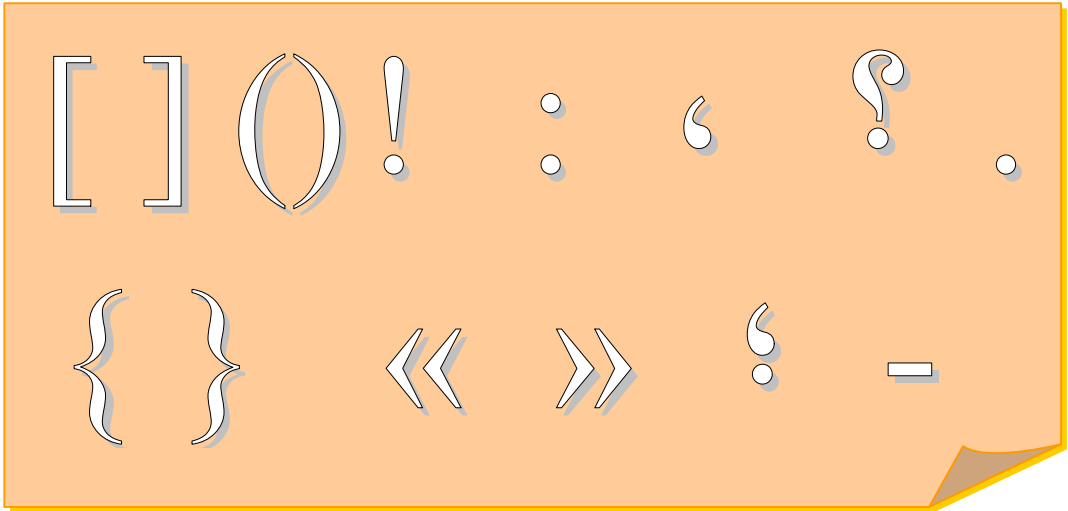
امه لغتنا معنيي فهرست کوچه لادا او جملايه اچدا.

۱- اوړې ياده کېني ۲- پورا پېک ۳- اي اړا

گوشنگي لام:

- ياده کېکالي ماداحقوق بارايه موټا مقالا لکن او وري دواس صنف کوچه پردن.
- ياده کېکالي پنج انوخل کلما لکن گه اول حرفي (ج) دې شروع بگا.

لکنیس نشانیا

هر کي آنتې سوادس ياده کېکي بو گن نعمت شې. هر کمې کوشش کيا گه سواد ياده کې او علمي سويایستا اوږې نادن، خو ایلای خلک آن گه سوادې اساسي ياده نه کېيکن او یاو خوشحال آن گه لکیک او پریک یادی شې، خو کودن گه خط لکیاگن، معنا او مفهو مستا شره کمې نه مولیا، مي خاترې گه لکنیس نشانیا نظر لېنه درېن بوي نه شن، یو بو ضروري اغت شې گه باید لکان کوچه لکنیس نشانیا تارنا لېنه درېن بن.

❶ لکان کوچه نشاني خول ضروري شن؟

❷ که لکني کوچه نشاني جېن نه بن، مفهومي کووات بگا؟

لکنا کوچه اېلای نشاني او علاما شن گه خط لکیک او پریک کوچه بو کومک کیانگن، کووات گه اکوړې کدن بتینچ:

۱- کاما (،): یو نشاني واو جایه جملايه جدا کېک او اغته دونېک او انفصال خاترې یتېن بگا، اخول امه لکنا کوی:

کابل، ننگرهار، لغمان او کنړ افغانستنس گن، گن شاري شن.

گه کي پلا مچ کیاتي، مچ لساتي.

- ۲- وقفا (تستیک) (؟): یو نشاني مشابه جملایه آخر کوچه لکن بگا او اغته کوچه فاصلا دې زیات وقفا منجې که اچا. اخول امه لکنا کوچه: معلم باید سبق لړۍک اصول شره مولیاتې کومې گه میا؛ تي باید یاده کېکالي شره یاده کېوېدي.
- ۳- ټکي (.) : یو نشاني جملاس آخري ایا او وقفا دې بو فاصلا اچا اخول: وطنې گن خلک امه شره حق داریاگن، امنې درکار شې گه هر دنه مې بیې نامېدې یاده کمان.
- ۴- دو ټکي یا (شارحا) (:): یو نشاني اوته جملا آخره لکن بگا گه تي دې پتای شرح او تفصیل ایاتې. اخول: تو دو لام کیاتي: اي یو گه لاړ نه میاتي، وري گه کي پلا کینا نه کیاتي.
- ۵- رابطا (-): یو نشاني ایکه کلماس رابطی وري کلما پلا لړۍبي. اخول: چار- پنج جن اینچ. که چو ایکه کلما اړي خطېس آخري او اړي وري خطېس اول کوچه ایوي تې یو نشاني اول والي خطېس آخرستا کوچه چېن بگا گه دو منگل ونټه پلا رابطا ددن.
- ۶- قوس () : مه دو قوسې خط منجه اعتراضی جملا، خاص نام، عددېلا او خارجي کلما لکن بیاگن اخول: مه دوسه کوچه پشه یي شعرس کتبي (پشه یي گلېنا) نامې دې چاپ بگا.
- ۷- تفریقیه [] : کودن گه ایکه اعتراضی جملا منجه وري اعتراضی جملا یا کلما ایک. اکور والا رقمې دې لکن بگا:
- که شت مېم [الله ﷻ ی مندېم مه گورېچان] یو آدمي چورنه پلا آست دارگا.
- ۸- دو جوړي قوس، ممیزه " "
- کودن گه اي لکنا ایکه کتبي نقل بگا یا کوتي ورېنا اغتي اچن بگاتي، جوړي قوس نشاني کوچه لکېمان.
- ۹- اوکتس نشانیا (؟) یو نشاني او ته جملا آخره ایا گه تیس مقصدي اوکت او پرسان تې.
- ۱۰- تعجب او حیران بکس نشانیا (!) یو نشاني تعجب، حیران، شک، امر او کڼې دنه یتېن بگا.

پړانس موټي مقصدي:

یاده کېکالي متني پړدن او لکنیس نشانیا پېندن. کوته دنه گه لکان کیا تن، مه نشاني یتدن، که نشاني نظره درېن نه بن، لکان کوچه مشکل پورا بگا او خطي اودای صحیح مقصد گورېن نه بگا. مي خاترې گه خطي اودای صحیح معنا او مفهوم گورېن بې، درکار شې گه لکیک دنه لکنیس نشانېنې پورا پړي بې.

۱. یاده کېکالي متنې دکهه پردن.
۲. هر یاده کېکالا اي اي نشاني پرې.
۳. اي ياده کېکالا متنې زور کېنېدې صنف پوره پردي.

یاده کېکالي اکورې لغتنا معنی کتاب فهرست کوچه لادن او جملاجوپین.

۱- اړي ۲- یتېک ۳- شت

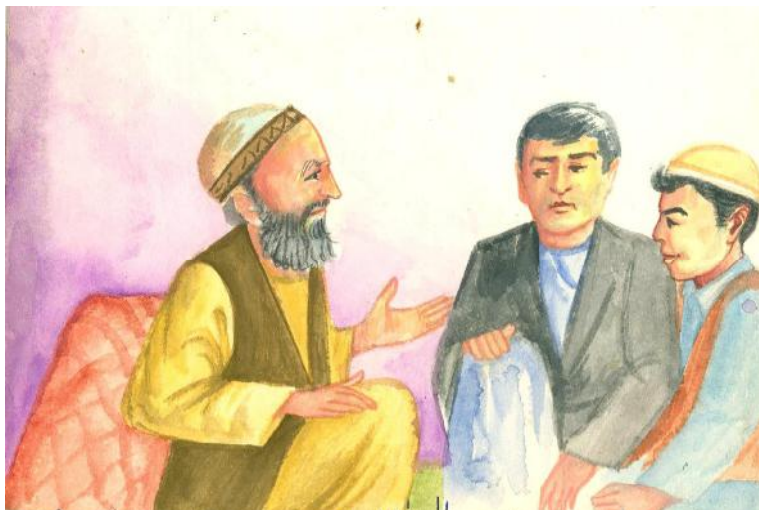
اکورې اوکتني جواب ددا:

- کاما (،) نشاني کوته جایه یتېن بگا، ایکه جملا کوچه لړېوېدا؟
- ټکي (.) جملاس کوتي ونټې لکن بگا، اي مثال ددا؟
- لکنیس نشانیا کو خاترې یتېن بیاگن. که یتېن نه بن، لکنا آنتې کو نقصان پولا؟
- لکان کوچه نشانېنا جېکي کو فایدا کیا؟
- اېمه کودن بې نشاني خطې پلا دوراندور بوي ایا؟
- بې نشاني خطېس پرکي کو مشکل دارگا؟
- متنې دو جملا خطېس نشاني پلا تانک کتابچایه کوچه لکدا.
- یاده کېکالي اي وري آنتې انخول املا کن گه لکنیس نشانیا نظره درېن بوي تن.
- اي ياده کېکالا ورېس املستا اصلاح کې.

گوشنگې لام:

یاده کېکالي کاو جملا لکنیس نشاني نظر لېنه درېک پلا تانک کتابچایه کوچه لکن او وري دواس تانک صنف کوچه پردن.

قصا

ایگری که ایکه پوگال یا وطن بارایه تې، خو بو مهم او ضرور شې، که کاو لهوني تانک منجه اي او اکتو تن، ته پوگال بو باییشټ او خوشحال زندگيس خاوندني بیاگن، خو که کوته پوگاله کوچه ډپني او اوان دواني تې ته خلکنا زندگیا بو تیک او نشوي تگا او دشمن شری قوي بگا. یو اغت چي وطن سطحه به بتا بېگا.

❶ بورېن آدمي تانک اويانې کو بارایه اغت کدچين؟

❷ ایگری خول بکار لام شې؟

اي بورېن آدمي هر دنه تانک او يايڼې اتفاق او ایگری بارایه اغت کداییک. سه میاییک که اویام! که چودې اېمه اېراتدا که دشمن شرو قوي نه بې او تي مقابله زور او قوتېدې تستده، درکار شې که تل ایگری او اتفاق اودای لام گوردا. ایگری که سه ایکه گوشنگس تې او که قومنا او وطنس تې، بو ضروري شې. مي خاترې خلک کدېن که بې اتفاقي دې نندي تې ورگ سسا

او ایگری او اتفقې دې، دشمن ضعیف، خلک خوشحال او وطن آباد بگا. بورېن آدمي تانک اویایني بو نصیحت کېکن او مي خاترې گه ته هر دنه ایگری او اتفاق کوچه زندگي کن، تاکید خاترې کاو لوړیک ایروېچین او چېکه اکټو ټنگچین. تانک اویایني امر کېکن گه مې موړېدا. هر کوته پولستا آنتې لوړکنا گړیا دېچان گه موړېدن، اوینستا شری کاو گه زور کېکن، لوړیک موړې نه بېچین. یان مه لوړیک بورېن آدمي اي اي دانا موړېچین. تانک اویایني دوره ژنگېکن او کدکن: مېني بيی بايوي اویام! که اېمه تانک منجه بې اتفاق او جدا جدا تدا، اېما حالو به انوخل تې او هر دنه دشمن شرو قوي تې. که چودې تانک منجه مینا، دوستي، اتفاق، ایگری او لېونگری داراتدا، کمې به اېمه شره اوړې به نه بېگا او که تانک منجه بدنيتي او دشمني شره لتار تدا، هر کمزور دشمن به اېمه شره اوړې او قوي بگا، بې اتفاقیستو اودای گټنا استه اچگا او اي اي موړېدو.

پړانس موټي مقصدي:

تاتي هرکودن تانک اولادنا ایگریستا اېري او دوانستا شره خپا بگا. بورېن آدمي، مي خاترې گه اوینستا آنتې عمل کوچه لړېدي گه که چودې اکټو نه تدا او اي وري اودای جدا جدا عمر وټیاکو، اي وري آنتې بیی نیت نه داراتدا، له دنه دشمن اېمه شره زور بگا او کېتا بیا گه اېمه اي اي موړېندو او که چودې تانک منجه اکټو تدا، اي وري آنتې نیتو پاک تې، کمې به اېمه موړې او جدا که نه بېوو. بورېن آدمي لړوېکن گه ایگری بیی او بکار او دواني مچ لام شې او خلکنا تباهي او منجای پېکستا باعثي بگا.

فعالیتبلا

۱. یاده کېکالي متنې زور کېنېدې پړدن.
۲. مشکل لغته کتابچایه کوچه لکدن.
۳. درسېس مفهومستا دورېدي کددن.

اکوړې لغتنا معنی کتاب فهرست کوچه لادا او تېني جملا جوړېدا.

۱- بورېن ۲- ایگری ۳- موړېک

اکوړې او کتنې جواب ددا:

- بورېن آدمي خول بو لوړیک اکتو کېچین او تانک اویایینې موړېک خاترې دېچین؟
- اوینستا خول مه لوړیک موړې نه بېچین؟
- لوړکنا اي اي موړېکي کو معنا دارگا؟
- بو لوړکنا نه موړېکي کو معنا دارگا؟
- اېمه مه قصا اودای کو نتیجا گورېکو؟
- قصا کو بارایه لکوي شې؟
- ایگریس کونپیی شې؟
- اېکه گوشنگس خلکي دشمن پوره کوته دنه قوي لړیاگن؟

- ۴ اي ياده کېکالا ایگری بارایه دو دقیقا اغت کې.
- وري ياده کېکالا دواني بارایه دو دقیقا اغت کې.

- ۵ اي ياده کېکالا وري آنتې دو دو خط املا کدن او گر اصلاح کدن.
- ياده کېکالي متني موتي کدن او تانک کتابچایه کوچه لکدن.
- اکوړې متني تکمیل کدا!

هر کوته پولستا آنتې لوړکناگړیا.....

.....

.....

..... او هر دنه دشمن شرو قوي تې.

گوشنگې لام:

ياده کېکالي دواني ضرر بارایه پنج خط لکن او وري دواس صنف کوچه پردن.

آزادي

هر انسان الله پاکې آزاد پیدا کېویې آس او حق دارگا که آزاد زندگي کې. میسی خاترې اما خلکن آزادي بیې باییکن او تیس استه اچک خاترې تانک جانې او مالې شرای وټیاگن. آزادي پنده قرباني بارایه بو مثال موجود شن گه کاو وطن پلا مینا دارکالي خلکه تانک جانه قربان او وطنس آزادي دشمنه اودای گوربویې شې.

❶ آیا آزادي آساني دې استه ایا؟

❷ افغانه کاو سختي دې آزادي استه اچیکن؟

آزادي هر انسان آنتې بو گن نعمت شې. اوته خلک گه آزاد نه آن، ته کوته دنه به ترقي او پورا پېکې نه لشییکن او بندي پيري عمر وټیاگن. افغانستان اي آزاد وطن شې، کاو وار تانک آزادي استه اچک خاترې اوته دشمنه مقابله گه امه وطنس درېکستا نيتي دارگاینچ، جنگ کیکن او یه پنده بو شهیدان دیچین. افغانه اسکندر، چنگیز، تیمور، انگلیس او روس مقابله جنگ کېویې شې. میسی خاترې تاریخ کوچه ایکه آزاد ملت نامې دې پېنوي آن. انسان آزاد دنیایه ایا او آزادي بیې بایي. اوته دولتبلا گه وري ملتنا آزادیستا گورېک خاترې کوشش کېن او اېرېن گه

ته ملتنا خلکینستا مزدور او لوان جو پېدن، مغل دولتېلا تانک ملتس خلکینستا به آرام نه اوړيکن، تي شره به ظلم او ستم کاگن.

که چودې انسان اودای آزادي گورېن بې، سه اوته چنچورک پيري بگا گه قفس کوچه بند عمر وپېگاتي او لیدی نفس دي.

مي خاتري خلک آزادي استه اچک آنتي تانک اشستا دېيکن مي دي معلوم بگا گه، هر شي دي انسان آنتي آزادي بو ضروري شي. ايکه جامعاس خلکي تانک وطنس اجتماعي آزادي آنتي مبارزا کاگن، خو مي پلا تانک فردي آزاديستا به بو بي بيایيکن. بيانس آزادي، زندگيس آزادي، لمېس آزادي، گورولس آزادي، مولېنيس آزادي، سياسي او اجتماعي لمنا آزادي، اوته آزادي شن که هر بندا تي خاتري مبارزا کيا، که چو يو آزادي اودای گورېن بې، هر قسم قرباني آنتي حاضر بگا.

پرانس مو تي مقصدي:

الله تعالی انسان آزاد پیدا کيکن، چېکه انسانننا آزادي بي بي اورا. هر کمي تانک وطن آزادي خاتري مبارزا او کوشش کيا، کوتي وطن گه آزاد نه تي، تي کوچه هر رقم مشکلات موجود تياگن او خلکي آرام زندگي نه داريان.

۱. ياده کېکالي متنې اوړې آوزې دي پردن.
۲. ياده کېکالي هر پراگرفي پردن او شري اغت کدن.

اکورې اوکتنې جواب ددا:

- کوتي وطن گه آزاد نه تي، تيس خلکي کو احساس کاگن؟
- خول آزادي هر وطن آنتي بو ضرور شي؟
- کي اودای گه آزادي گورېن بې، سه کي پيري بگا؟
- امه وطني کوته پنډه شهيدان دېچين؟

- افغاننه تانک آزادي خاترې کوته وطنه پلا جنگ کیکن گه تاریخ کوچه ایکه آزاد ملت نامې دې پېنوي شې؟

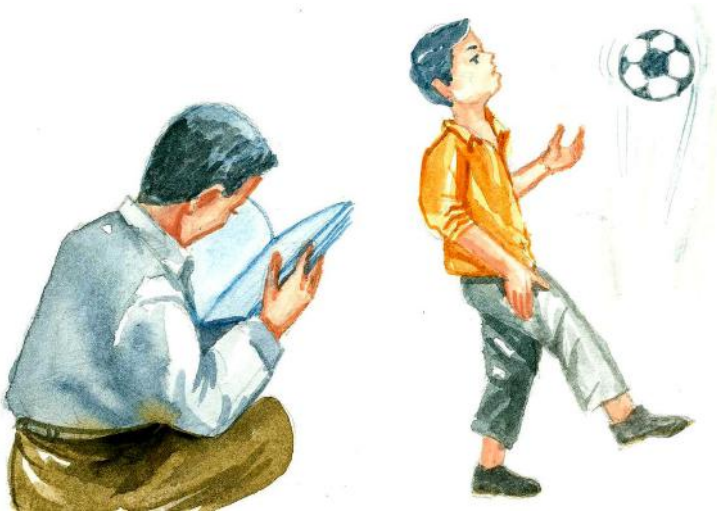
- ایکه جامعاس خلکي کاو رقم آزادي داریاگن؟
- کمې گه اجتماعي آزادي نه داراتي، سه فردي آزادي دارگا؟
- ایکه جامعاس خلکي کوته آزادي خاترې مبارزا کاگن؟
- یاده کېکالي تانک مولېني دې آزادي بارايه اغت کدن.
- امه خلکه گه کي پلا آزادي خاترې جنگ کیکن، دو یاده کېکالي مي بارايه تانک منجه مشورا او اغت کدن.

- آزادي بارايه اي ياده کېکالا اوکت او وري جواب دې.
- اي ياده کېکالا کدې گه آزادي کي خاترې بېي بايي؟
- ياده کېکالي اي وري آنتې کاو خط املا کدن او اي وريس املستا غلطيا درېچال بن.
- چې صنف اکورې جملايه تانک کتابچايه کوچه لکدن.
افغاننه اسکندر، چنگيز، تیمور، انگلیس او روس مقابلہ جنگ کیکن، میس خاترې یو ملت تاریخ کوچه ایکه آزاد ملت نامې دې پېنوي شې.
- ياده کېکالي کتاب متن کوچای کاو متضاد کلمايه، تانک کتابچايه کوچه لکن.

گوشنگې لام:

یاده کېکالي آزادي بارايه اي موټا مقالا لکن او وري دواس صنف کوچه پردن.

کم اغت او بو لّام کبک

انسان الله ﷻ ی پیدا کیکن گه کوشش او تلاش کې او تانک جانې آنتې، گوشینگ آنتې او وطن آنتې خدمت کې او الله ﷻ س عبادتي کې. یو چې مولېني او علم استه اچکې دې شره پولا او علم استه اچیک بو اغته دې نه بلکې، بو کوشش، مطالعا او بو لّام کبکې دې ممکن شې.

❶ کمې گه بو اغت او کم لّام کیا، تیس اکالادني کووات بگا؟

❷ جامعاس پورا پېکې کو پلا ټنگوا شې؟

بندگان تانک زندگي کوچه بو لّام کبک آنتې ضرورت دارياگن. لمې دې اوړتا زندگي کبک، جامعاس ۹۵ فیصد خلکنې امکان نه دارگا. هر بندا له دنه آرام او باییشټ تگا گه لّام او کوشش کې. مي خاترې لمې دې اوړتا کمې که نه بیا گه کومې حاصل او وري زندگيس ضروري موادي استه اچدن.

اي پرکالا، کسب ياده کپکالا، مامور، کارگر او دهقان، له دنه تانک زندگي کوچه کامياب بگا، بو اغته جايه بو لام کې، مي خاترې گه کوته شی کوچه به لمې دې اوړتا بدلېني اکالا نه شې. که چودې اي ياده کپکالا چې دواس قرار نې او اغت کې، سه هر ورو امتحان کوچه ناکام بگا. مي خاترې گه تيس لمه بو اغت کېک نه، بلکه سبق پړېک، لکېک او گوشينگی لمېس شره پولېکي شې. که نه ضرور ناکام بگا، بالاخره مکتب پلا بې علاقا با او مولېني او علم اودای بې وائت درگا، مي خاترې هر بندا بايد کم اغت کې او بو لام. لمې دې بنداس صحتي بکار او وري خلکنې آست درېک او سوال اودای به خلاص بگا. بو اغت کېک وري خلکه لمای کنيي او انسانس کاميابيستا پوره ديوال جوپيا.

پرانس موټي مقصدي:

هر بندا ضرورت دارا گه لام کې او تانک زندگيستا احتياجي دورکې بادن. بېکاري دې انسانس زندگيا پچه درگا، گوشنگې اعضايه کوچه به بې باوري او کينا منجه ايا. که چودې اي گوشنگس اعضاي تانک لمېنستا صحيح دنې دې شره پولېدن، هر کوتي تانک وظيفستا شره تر تن او بو اغته بجای بو لام کن، سه گوشينگ خوشحال او خلکي کامياب آن.

فعاليتېلا

۱. ياده کپکالي متنې دککه پړدن.
۲. ياده کپکالي متنې اي اي پرگراف اوړې کنبېدې پړدن.
۳. ياده کپکالي مشکل لغته معنا کن.

اکوړې اوکتني جواب ددا:

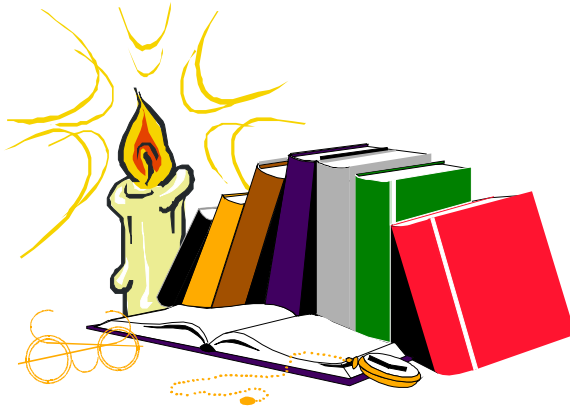
- انسان زندگي کوچه لمې آنتې خول بو ضرورت دارگا؟
- که چودې کمې لام نه کې تيس زندگيا کووات بگا؟
- اي پرکالا گه سبق نه پړې او چې دنې اغته دې وټېدن، تيس انجامي کو شې؟
- هر کوتي ياده کپکالا کدې گه چې دواس کو لام کيا؟

- اي ياده ڪٻڪالا، اوتھ ڪي باريه گھ لامستا ڪوچھ زندگي ڪيا او آما آس اغت ڪي.
- وري ياده ڪٻڪالا لامستا ڪوچھ اوتھ ڪي باريه اغت ڪي گھ ڪم اغت او بو لام ڪيا او تانڪ زندگي ڪوچھ ڪامياب آس.
- ايمھ تانڪ معلومات رويدڻي ڪم اغتھ او بو لمي باريه اغت ڪدا.
- ڪمي گھ چي دواس اغت ڪدا او لام نه ڪيا، تيس اڪالي زندگستا ڪووات لشپدا؟
- اي ياده ڪٻڪالا، سبق پڙڪالا بالڪولس ايندستا باريه اغت ڪدي.
- ياده ڪٻڪالي متنس اي ونٽھ اي وري آنتي املا ڪدن او گر اصلاح ڪچال بن.
- ياده ڪٻڪالي دو ڍلا شرھ ونٽن بن. اي ڍلا بو اغت ڪٻڪس نقصني او دومنگل ڍلا بو لميس نپي لکن هر ڪوتھ ڍلاس اي جني لڪنستا صنف پوره پڙدي.

گوشنگي لام:

بيي بايو ياده ڪٻڪالي بو لمي ارزش باريه ڪاو خط تانڪ ڪتابچايه ڪوچھ لکن او اڪالي دواس صنف ڪوچھ پڙدن.

مولېني

الله ﷻ ی علم ورگ او ماد اشره فرض کیږي. بو ضروري شي گه هر انسان سبق پرې، مولېني
استه اچې او الله ﷻ، پیغمبر ﷺ س، تانک جانستا، آیې باینا او وري گن او چنټېنا حقي
پېندن، انسانس چې نېک بختیا او پورا پېکي مولېني کوچه شي او کمې گه مولېني او علم نه
دارگا، سه واقعیت کوچه اندا آس او کوته حقیقتي به لشتان نه بېي.

۵ وطن کوچه مولېني کاو اهمیت دارگا؟

۵ انسانس پورا پېکي او شخصيتي کي پلا تنگوا شي؟

که انسنې پورا نېبي مولېني سې

گن مقام آنتې پولېبي مولېني سې

اپرن بندا انچ دارا خو اندا آس

اندرتنې که لُش کيبي مولېني سې

اگه ارهای دنیا دار تې هیچکونه آس

که شتایدي دملېبي مولېني سې

سکا صورت که بکار تې ګر به بيبي سې

خو ځم ټگه که نوږيې مولېني سې

ډپني کوچه کهره تاني درکار سې

که لوهنېدي لوړپيې مولېني سې

زنده جنه دې دنيا ځم پورو سې

کو ګه تي آنتې واک دېبي مولېني سې

اورچوا جن جايای اوره نه بېګا

که آلې رنده ګرېبي مولېني سې

(محمد زمان کلماني)

پرانس موټي مقصدي:

مولېني الله تعالاس ګڼ نعمتي سې، مولېني واسطايدي انسان ګڼ مقامې پولا. ابت ګه کوتي ترقي او پورا پېک لشن بګا، چېکه مولېنيس برکتې شې. کمې ګه نه مولياتې او پروا نه تې، سه ايکه اندا پيري آس او چې وطن تي آنتې اندرا شې او مه اندراس لېره کېکي، کېولا مولېني دې امکان دارګا.

فعاليته:

۱. ياده کېکالي چې نظمې اوړې کښې پږدن.

۲. ياده کېکالي نظمې معنا پلا پږدن.

اکوړوالي لغتنا معنی کتبس آخري فهرست کوچه پيدا کدا او تېني جملا جوپېدا.

۱- اپرن ۲- اندرتني ۳- ټگه ۴- ډپني ۵- رنده

ياده کېکالي اوکتني جواب دن:

- نظم کو بارايه کدوا شې؟

- راديو، تلويزيون، تيليفون، جهاز كي واسطايدې جوپېن بوي شن؟
- اپرن انسان کووات آس؟
- اي ياده کېکالا نظمس اي خطستا پردي او وري معانستا مېدي.
- اي ياده کېکالا اي اي لغات وري ياده کېکالا اودای اوکت کې او وري معانستا کددي.
- ياده کېکالي نظمس دو خطبنستا تانک کتابچايه کوچه لکدن.
- ياده کېکالي نظمس موټي مطلبې کتابچايه لکدن.
- درسې کوچای دو لغتنې جملا جوپېن او کتابچايه لکدن.
- ياده کېکالي دو گروپ شره ونتن بن.
- اي گروپ مولېنيس گټنې لکې.
- دو منگل گروپ اپرنيس نقصني لکې.
- دويه گروپنا اي اي ياده کېکالي لکنستا صنف پوره پردن.

گوشنگې لام:

مولېني خول بکار شې؟

ياده کېکالي مي بارايه کاو خط تانک کتابچايه کوچه لکن او اکالي دواس صنف کوچه پردن.

پشه يي شاعرنا پښکي

اي شاعر جامعا کوچه کووات موقف دارا؟

اوته شاعران که خلک او وطن پلا مينا دارگاتن او تې بارايه تل فکر کياتن، تخی خلک قدر او احترامس وړي آن. تېنا که هر جېبې شعر کدويا تې، امه بايد تېنا قدري کمان اوبيی انچېدې تارمان، مي خاتري که مه خلک جامعاس واقعيتېنستا منعکس کېکاليا آن.

① پشه بيان کوته کوته منطقايه کوچه زندگي کاگن؟

② پشه يي جېبس کوتي شاعري پېنېدا نام گوردا؟

پشه بيان افغانستنس شرقي او شمال شرقي منطقايه کوچه زندگي کاگن، خو بو گنات افغانستنس شرقي ولايته اخول: لغمان، کنړ، ننگرهار، کاپيسا کوچه چندوي آن. مه جايلايه کوچه وري ملیت به زندگي کاگن او پشه بيان تې پلا بکار روابط داریاگن. پشه پښنا زندگيا اقتصادي نظري دې بو پشکن دروي شې او وټوي دولتېلايه مې بارايه بو بې پروايي کېوي شې او کي به پشه پښنه زندگي بکار بیک خاتري لام نه کيکن. پشه پښنه منطقا کوچه بو کم مکتب او کلينیک چپوي شن، ميسي دې ته منطقاس خلکي بويره اپن او پچه دروي آن. خو پشه پښنې الله پاکس فطري استعداد دېوي شې، کي که پښي کيکن او مولېکالي خلک آن، تې اودای، بکار، بکار شاعران او لکيکالي چپوي آن. خو ايلای وړې که پښي به کېوي نه آيیک، خو گر به شعر مېايينچ او تې اودای بو اجتماعي او عشقي شعر بلا دروي شن. مه شاعرنا گناتي بو جنې پولا که نمونا طورې دې دو جنه ياده کېمان.

شيرالله او حسين خان لغمان ولايت، الينگار او نورلام صاحب درايه (وت) لامې کوچه زندگي کېايينچ. مه دويانا تاتېنستا نامه کي آنتې به معلوم نه شې. خو خلک مېن که مه دويکه امير دوست محمد خان دورا کوچه زندگي کيايينچ. دويکه مولېکالي خلک او بکار دوستان آييينچ.

مه دويکه گور دارايينچ او هر جابېکه گورايه شره سفر کياييينچ. مه بو بکار شاعران آييينچ او اي وار تانک دوستنه ډلا پلا دره نور، ستن لامه چار لېوني (جان محمد (جانی)، مير محمد، بيی محمد او خير محمد) که شعر مېاييينچ، شعري مسابقا خاتري لېکه پېوي آييينچ. مسابقا کوچه

بو خلک جم بوي آيينچ او شرط کوچی (شونیک زرای وټا) آيیک گه سه وټا شیرالله او حسین خنې گټیاکن.

شیرالله اي سدوري سې دارايیک گه تیس نامه (گل خوبان) آيیک، سه حسین خنس معشوقی آچ. کودن که شیر الله شری خبر بیک، وطنې دوراړ کي آنتې وسلېچان. کووات گه شیر الله ی، حسین خان اودای تیس مینی گوریاکن خو گر به تېنا دوستیا آخر جا بکار آيیک. سه لام گه مه دوینا زندگستا او لکستا جای شې. ایت به تې دېرا کوچه لي دنې اي گن چنارس کړکي تستوي شې او گن گن واړ گه اودای چوکي جېپوي او خلک شری نېايينچ، خلک تې استای نشاني بایيکن. شیرالله او حسین خنس قبری ایت جا (وت) کوچه بو مشهور شن او خلک تې قبرنې بو احترام کاگن. مه دویه شاعرنه بو عشقي، معلوماتي، اجتماعي او اخلاقي شعرېلا میچین گه تېنا کاو نمونی لکېمان.

۱ - شیر الله شعرس نمونی:

مېنه کستې دې لایلا تو جانې سینگار مه که غم سرام امبار مه که

مینه کستې دې لایلا	تو انیکې سرما
دنداسا کېچي لبان	لیارو هیکل وایتا
مېنا اړېم کېکې سنا	کار به نه کاگی مینا
مېنا درکرم تو آی سه گوشینگ روزگارمه که	غم سرام امبار مه که

مېنه کستې دې لایلا	تو به ننگچې زلفان
اړېم کېکې اوېزان	شلېچ پکړک وایتا
مېنا اړېم کېکې سنا	کار به نه کاگی مینا
سونېک جېټا وړای پاولیک کتار مه که	غم سرام امبار مه که

شیر الله خان یارېم	یاندې صوري بی سې
جان و جبوري بی سې	مي دې وري نکو سې
کم کوی فقیري بی سې	یاندې تربوري بی سې
شه ته ئي شاړه مان حسین خان یه! وري مدار مه که	غم سرام امبار مه که

۲ - حسين خانس شعرستا نموني:

ختي جوهر دارا دوري ستارا سي
مينايي دي يارا سيلې نندارا سي

حيرو غلمان آچي ارام آرمان آچي
شيرين زبان آچي مثال نادان آچي
تبڻه بابتنه نه بام خول بهم قرضدارا
بيل خروارا سي سيلې ننداراسي

کوسي حاله تارا پوراي کاگم زاري
صورتې گلکاري مه که دمک داري
نسپم تي يا نه تي گل سکاي نمک دارا
ارام تراناسي سيلې نندارا سي

يو ذات خيال کاگم اږي خوشال کاگم
پوراي سوال کاگم ياري دوسال کاگم
" حسين خان " عاقت آئي ملتئم گرفتارا
کوچام انداراسي سيلې نندارا سي

پرانس موتي مقصدي:

پشه يي جببس اخول وري جببلايه پيري بو شاعران موجود آن او تانک وطن او مليت آنتي بو خدمت کبويي شي. امنې درکار شي گه وري شاعرنه پلا پشه يي شاعرنه به پېنمان.

فعاليتهلا:

۱. ياده کبکالي متني دککه پردن.
۲. ياده کبکالي متني ونيتان اوبارا کنېدي پردن.

اکوړې لغتۍ معنی کتاب فهرست کوچه تاردا او جملایه یتېدا.

۱- ډلا ۲- پڼوي ۳- دمک داري

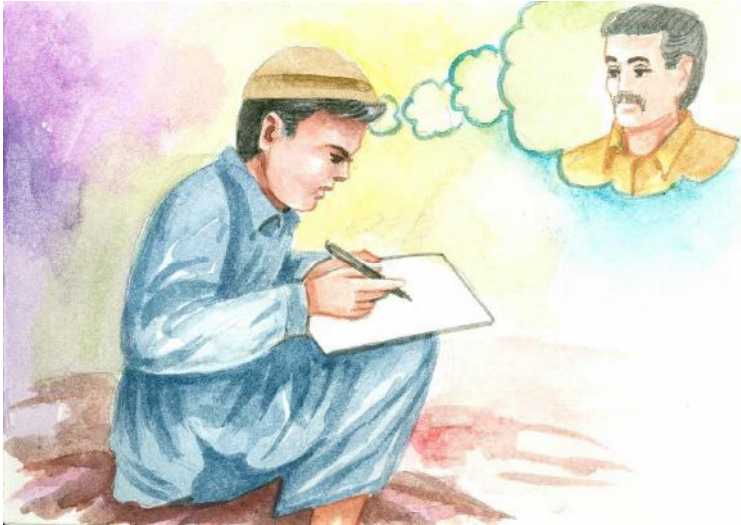
اکوړې اوکتني جواب ددا:

- جامعا کوچه شاعرکو اهمیت دارا؟
- دره نور کوچه شعري مسابقیه شونېک زرای وټا کي گټیاکن؟
- تانک منطقا کوچای پشه يي شاعرنا نامه گوردا.
- شیر الله او حسین خان کوته منطقاس شاعرني آیینچ؟
- شیر الله او حسین خان چو دې شعري مسابقا شره پولیاکن؟
- تانک معلومات رویدې پشه يي شاعرنه لروېدا او نظمستا نمونی کدا.
- یاده کېکالي ډلا ډلا بن، درسي بارایه تبصرا کن. هر کوته ډلاس اي جني صنف پوړې اي او درسي بارایه اغت کې.
- یاده کېکالي هر کوته شعر کوچای دو دو بیت تانک کتابچایه لکن.

گوشنگې لام:

یاده کېکالي که کوته وري پشه يي شاعرنه بارایه معلومات داراتن، شعري نمونستا پلا اکتو، تانک کتابچایه کوچه لکدن او اکالي دواس صنف کوچه پردن.

چنتا لايي آنتې خط

هر کمې تانک گوشنگې خلکه پلا مينا دارگا. بالکول گڼېنجه اغتنې کاږ جياگن او احترامې کاگن. امېمخول گڼېنچ به چنتې پلا مينا داريان او تې شره مهرباني کاگن. کودن گه گوشنگې کوتي جن دوراږ پېوا تې، گوشنگې گن او چنتي تي ياده کيکېن او تي لمه خپا تياگن، ضرورت پيدا با گه گوشنگوالينا حال حولي خطې واسطايدي گوردن او دويه گرې اړجمي استه اچن.

❶ لهوني اي وري پلا خول مينا داريان؟

❷ عادل کو خاترې تشويش داراييک؟

مېنا بيبي بايو لايام ساحل!

السلام عليكم و رحمت الله و برکاته!

شکر الحمد لله امه خطې لکيک جا روغ او جوړ آيم، اېما چينا جان جوړيو او خوشحاليو گن

الله ﷻ اودای ايرپيکېم.

بيبي بايو لايام! اه نه مولېم گه اېما چار اړا مايا امتحنو کووات وټيک، يه بارايه اړېم بو نا آرام شي، که امکاني تې، تانک امتحان او نمرايه بارايه، خطې واسطايدي اړجمي دېم. مېنا سلام مېني بيبي بايو آيام او تاتيم او گوشنگې چېکه گن او چنتېني پوليا.

احترامېدي

تينا لايای عادل

پرانس موټي مقصدي:

عادل او ساحل دو لېوني او بکار دوستان آيينچ. عادل ساحلس گڼ لايه او گوشنگ دې دوراږ
لام کيایيک. عادل بو تشویش داراييک که ساحلس امتحني کووات وټواتې. تي ساحل آنتې
خط لکچان که سه تانک احولستا خطي واسطايدي عادل آنتې گرېدن او تيس اړه جم بې.

فعاليتېلا:

۱. ياده کېکالي متني دککه پردن.

۲. ياده کېکالي متني او بارا کېدې پردن.

اکوړې لغتنامعني کتاب فهرست کوچه تاردا او جملايه کوچه يتېدا.

۱- گڼ ۲- نه مولېم ۳- کووات

اکوړې اوکتنې جواب ددا:

- عادلې کو خاترې چنټا لايستا آنتې خط لکچان؟
- عادلې ساحل اودای کوته امتحنس نتيجي اېرکن؟
- عادلې گوشنگې، وري کي شره سلام کدکن؟
- عادل او ساحل کوچه کوتي گڼ لايه آس؟
- عادل کو خاترې تشویش کيایيک؟
- اي ياده کېکالا اورې او کدې که عادلې ساحل آنتې کو لککن؟
- ياده کېکالي کدن که عادل، ساحل شره مهربان آس يا نه؟
- ياده کېکالي کدن که ايکه گوشنگس خلکي، بايد اي وري شره کاو مهربان تن؟
- ياده کېکالي درسي کتاب رویدی تانک کتابچايه کوچه لکدن.
- ياده کېکالي اي وري آنتې دو جملا املا کدن او گر اصلاح کدن.
- ياده کېکالي متنس مفهومستا تانک کتابچايه کوچه لکدن.

جېس دستور:

جمع: اېسه کلما شي که اکېدې بو شيه يا جنه شره دلالت کياتي، اخول: اونشري، اونډار، کتابېلا.

جمعس نشانيا يا علاميې اېمه شن:

۱- مجهول يې (ې) يا (ېلا) که کلماس آخري ايا اخول:

سپوړې، اونشرې، ممرې، لمپلا، انچېلا، دارپلا.

۲- معروف يې (ي) يا (يان) که کلماس آخري ايا اخول:

بندي، اندي، هوډي يا بنديان، انديان، هوډيان.

۳- تستوي الف (ا) که کلماس پچوالي حرف دې پورا ايا اخول:

اونډار، جال، مکار، (که مفردي اونډر، جل، مکر شن)

۴- معروف او مجهول يې (ي، ې) که کلماس پچوالي حرف دې پورې ايا اخول:

کاريک، کتالیک، پرانيک، اونډريک، مچاييک، شلېچ، شامېچ، شونېچ

۵- (کولي) که کېولا تانکواراينا جمع کېني آنتې کلماس آخري ايا اخول:

ماول کولي، سېکولي، ممبه کولي او وري.

۶- (گان) اخول: بندگان، شورينگان او وري.

مېمه رقم جمعس اېلاى وري علاما به شن.

پشه يي کوچه اېلاى کلمانا جمع او مفردي اي رقم شن اخول: گوم، ټوکنا، ورگ، آش،

برا، آري، انشارو او وري.

= پشه يي جبې کوچه بې جان شينه او نباتته آنتې مفردېکه (سې يا شې) او جمع آنتې

(سن يا شن) او انساننه او حيوانته آنتې مفرد ورک آنتې (آس) مفرد مونث آنتې (اس) او

دوونا جمع آنتې (آن) يتېن گوريا.

پشه يي جبې کوچه اي کلماس تصغيري حالتستا دې اوړتا که پشه يي کوچه مونث نام

شې او جمع حالتى تصغيرس علاما کاف (ک) دې پورا معروف يې ايا اخول:

کتالیک، کړیک او لمټیک، وري چېکه ورک او زيپ نامنا جمعي اي رقم شن.

گوشنگې لام:

ياده کېکالي اي خط تانک لايستا يا سيستا آنتې لکن او وري دواس لکنستا صنف کوچه

پردن.

بې باکي

گوشنگې چې تکالي مسووليت داريان گه گوشنگس نظمستا رشدن او خطرناک شيلايه بې جاي مه جادن. چې دی بو مسووليت پوگلس گڼېنجي يا آبي او تاتېنا شي گه گوشنگس هر تلن فکريستا درېدن او نه اوړدن گه بو کم بې پروايي دی گوشنگ بو گڼ مصيبت پلا لتار بې، چې آبي او تاتېنې درکار شي گه خطرناک شيلايه بې جاي نه اوړدن او چنټي بالکوله تل تانک نظر لېنه رشدن.

❶ خول تيغ او خطرناک شينا بالکوله استای دور رشکي بکار شي؟

❷ اي گوشنگ کووات بې پروايي دې مشکل پلا لتار بيا؟

بو وار اي چنټا بې پروايي دې ايکه انسانس زندگستا تباہ او گوشينگس بو مشکل پلا دورندور بتيک. ولي بو بکار او مولېکالا کټلا آيیک، تانک لمينستا بکار او تانک دنېدې شره پولېاييک. سه مکتب دورايه به بو لايق.

کودن گه ولي جوان بيک آبي بباينستا گوراولستا لمه جوپېکن. تيس گوراولستا له منگل ساله پوله پيدا بيک. ولي او تيس مادي تانک کټلا آنتې بو خوشحال آيينچ، خو افسوسس اغتي يو شي گه ولس زيپي گوشينگ لمه کوچه بې نظم او بې پروا آچ. گوشينگستا کوچه چگي،

شېلورک، قېچي او هر رقم دوا هر جایه پشوا تاییک. اي دواس تیس کتلیی گه کوراکوري کېکالا آییک، گوشینگ کوچه هر تلن گراییک او آیه تانک لّمه پلا مصروف آچ. الي دنه کتلا استه دواایس پاکتي اتچ او اي گن کپسول (گولي) دوره وایچان، کاو گه کوشش کېکن ویتپتا نه بېچان او حلقی بند درچ. کودن گه آیه اچ، تارا گه پولستا انچیا تېق دروي شن او بې حرکت چنوا آس. آیستا کوشش کېکن گه انگوړکې دې کتلا حلقای گولي کندي، خو گولي وري به پورا گچ او کتلاس تنفسستا پوره درېکن. کودن گه کتلا شفاخانای پولېکن، وخت شریا ویتپاچ. ولي او زیپستا کاو گه شره او جانې انکن کومې استی نه اتیک. مولېکالې شت کدیکن گه بو کم بې پروایي دې بو گن گن مصیبت منجه ایانگن. چې آیی بایني درکار شې گه نامېدې تیغ او چې دوايه تانک بالکوله اودای دوراړ رشدن او تانک خوشحال زندگيستا، غمې شره مه پرتېدن.

پرانس موټي مقصدي:

هر کوتي لمې گه بندا شره پولېي، تیس منفي او مثبت تلني باید نظره درېن بې. که چودې اي شی خطر ناک تې، تي بارایه باید بو پري کېن بې او کودن به بې احتیاطي مه بې. بو وار ایکه شی بارایه کم فکر بتيک، خو تي خلکنې بو گن گن تاوان پو لیکن. ضرور شې گه هر لمې کوچه توجو بې او خطري شیدا بې جای چتېن مه بن او بو پام او پري کېن بې.

فعالیتبلا:

۱. یاده کېکالي متني دک دورېدې پردن.
۲. یاده کېکالي متني اوړې کنېدې پردن.
۳. یاده کېکالي متني تحلیلي پردن او شری اغت کن.

بی بایوي یاده کېکالي اوکتني جواب دن:

- گوشنگې خطرناک شی باید کوته جایه جېن بن؟
- امه جملای تحلیل کدا.
- بو کم بې باکي دې بو گن مصیب منجه ایا.

- ولي گوشينگ يو مصيبت خول منجه ايك؟
- تيغ او داروس پټ جايه جېكي خول ضروري شې؟
- كه كودن اېمه گوشينگ آنتې وكا كوتي خطرناك واقعا بوا تې كددا.
- ياده كېكالي كدن گه بايد كوتي خطرناك شيه اوداي جانہ رشدن؟
- اي ياده كېكالا تانك شرې دوايي اېك خطر بارايه اغت كدې.
- اي ياده كېكالا صنف پوره تستې او خطرناك شيه اوداي احتياط بارايه اغت كدې.
- درسېس اصلي مقصدي كتابچايه كوچه لكدن.
- ياده كېكالي دو گروپ بن، اي گروپ بې باكي او وري احتياط بارايه كاو جملا لکن. هر
- گروپس اي ياده كېكالي صنف پوره لکنستا پردي.

گوشنگي لام:

ياده كېكالي بې احتياطي بارايه كاو خط تانك كتابچايه كوچه لکن او وري دواس صنف پوره پردن.

متلېلا

متل امه خلکه کوچه بو رواج شن او بو خلک تانک اغته کوچه متله یتېيکن. ایلاى متل پورا زمانا تې لم لم خلکنې ویتوي شن. متل اغت تایید او سدوري بک خاترې کدن بیاگن.

❶ خلک متله کو خاترې کدیکن؟

❷ متل خلکنا ادبس کوته ونټستا جوپېی؟

متل بو وشوا مفهوم داریاگن. وزنه برابر او موټي کدنا شن گه ایلاى اغتتا تایید او شت گري خاترې کدن بیاگن. متلېلا خلکنا ادبس بکار ونټستا جوپېی گه مي واسطاېدې ایکه جامعاس کلتور، فکر او وونستا ایکه نسلې وري نسل آنتې او ایکه ولسې وري ولس آنتې، خلکنا قبول بوا چوکات کوچه وټېبي.

متلېلا فلکلورس اي ونټه شې گه استدلالس تاییدستا دې اورټا، بحث او اغتېلايه سدوري بک خاترې به کدن بیاگن. اېلو تاثیر کاگن گه، اېلاى دنه ایکه مطلبس ثبوتستا آنتې اي يا کاو متل بس شن.

اما خلکن متله ملتن بو مینا داریاگن او بو دنه اخلاقي نصیحت او پند لړېني خاترې متل کدیاگن گه کاو نمونیى اکورې لکوي شن.

۱- وار تانک جایه گران شې.

یو متل له دنه کدن بگاگه اي بندا سنگیني نه داراتي، کودن اي جایه او کودن وري جایه پولاتي، کمې گه اي جایای، وري جایکه گیك، له جایه به دواسي نه وټيینچ او پچېل اول والا جایکه ایک، گر خلک مه متلې کدیکن.

۲- پرکم جا، پر کې جام.

یو متل به خلکه منجه بو کدن بگا.

که چو دې اي بنډا ورې پلايي کياتې او وري تي پلا بيي کېکس نيتي نه دارگاتي او گر به اول والا جن اودای نيکيس تمی کياتې يان امه متلې کديکڼ او مېن گه پرکم جا، پرکې جام. يانې نيکي مقابله نيکي که.

۳- گه زندا اکم نه کېکې سوکېم، گه لکم جبکې دوکېم.

هر کمې گه بودن ايکه جايه زندگي کيا تن. اي ورې پلا ضرور اوړې اکورې اغتېلا منجه اياگن او اي ورې اودای کودن کودن خپا بياگن خو کوته دنه گه اي بنډا گوشنگ او دوستنه اودای دورار بیک، چېکه ارمني کاگن. وري يوگه کمې زنداتي تيس قدرستا شره نه موليا، خوگه ليک تيس قدرې چېکني معلوم بگا. له دنه خلک مه متلې يتېيکڼ.

۴- پوې شرای اوريک، آسک شره نيک.

که بنداس اي مشکل پلا دوره تې او ته مشکلس حلستا خاترې صحيح پندې نه درېدن. ايکه مشکل اودای خلاص بک خاترې، وري مشکل پلا لتار بې، له دنه خلک کدياگن گه پوې شرای اوريک، آسک شره نيک.

۵- تانک عملي، پنده يارنې.

يو متل بو خلکه منجه يتېن بگا. هر کمې گه کي پلا بيي کياتې، سه بيي لسا او کمې گه کي پلا مچ کياتې، تي پوره به مچاري ايا. يانې هر کمې گه هر عمل کيا، سه پورې ايا.

پرانس موټي مقصدي:

متېلا موټي کدنا شن گه خلک اغته منجه يتېيکڼ. متل اي يا دو جملايه تې چپوي شن، خو بو گن مفهومي لړبيي او ايکه اغتس ثبوت خاترې کدن بياگن. متل کدناس جايه بايد پېنن بې، مي خاترې گه بې دن او بې جای يتېکي اغتې ادوري او بې معنا کېي.

۱. یاده کېکالي اي اي متلې پردن.
۲. یاده کېکالي متنې معنا پلا پردن.

اکوړې لغتنا معنی کتاب فهرست کوچه تاردا او جملا جوپېدا.

۱- ایلاي ۲- ونټه ۳- یتېن

اکوړې اوکتني جواب ددا:

- خلک متله اغته کوچه کو خاتري یتپيکن؟
- متل کیس کدنیی شن؟
- متل اغته شره کو تاثیر کاگن؟
- متل ایکه جامعاس کلتور، فکر او وونستا شره کو تاثیر داریاگن؟
- کتاب کوچه لکوي متله دې اوړتا وري کاو متل یادو شن؟
- اېمه تانک اغته کوچه متل یتېدا؟
- یاده کېکالي کدن که تې گوشنگس گنینجي اغته کوچه متل کدیاگن؟
- یاده کېکالي کدن که گېنا اغتېنستا کوچای کوتي متل یادیی شې؟
- دو یاده کېکالي اورن، اي متل کدې او وري یتېکستا جایه کددن.
- یاده کېکالي اي وري آنتې اي متل تیس تحلیلستا پلا املا کدن.
- یاده کېکالېنا گه کاو وري متل یادیی تن، کتابچایه کوچه لکدن.
- یاده کېکالي ایلاي متله یادیی یاده کدن.

جېس دستور:

زیپ او ورگ (مونث او مذکر):

چېکه نام جنسیت رویدې دو رقم شن، که اي رقمي مادا يا مونث او سه وري ورگ يا مذکر شې.

۱- مذکر يا ورک نامېس نشانیا:

الف: کوتي نام او يا صفت که آخري الف تې سه مذکر يا ورگ نام شې.

اخول: گور، برا، لوا، پروا، بانگا، الينا او وري.

ب: کوتي نام يا صفت که پچوالي اي يا دو حرف دې پورا الف داراتي سه ورگ نام شې اخول: مای، ونټان، انشاري، شرای يا شرايلي، جهان، آنشار، ناست، تال او وري.

ج: ايتہ نام يا صفت گه پچوالي ساکن حرف دې پورا مجهول يا معروف يې (ې / ي) اوي تن اخول: شلېک، ويېندي، شامېک، شېنگ، گوشينگ، وړينگ او وري. يه مورده ايلای استشنا به شن گه بايد پام کوچه درېن بن.

اوکتېلا:

- اېمه درس اودای کو نتيجا گورېکو؟
- متلنا کدکستا جای کوتي شې؟

گوشنگې لام:

ياده کېکالي دو نونگي پشه يي متل، تانک کتابچايه کوچه لکن او وري دواس صنف پوره پردن.

علم او ټکنالوژيس پوړا پېکي

علم او ټکنالوژي انساننه زندگي کوچه بو بدلېني منجه اچيکن او بو مشکلات حل بټينچ، اميسي علم او ټکالوژيس برکتي شې گه بو دوراړ جايه کوچه اي ورېس احوالستا اودای خبرېن بېگا. پوړا ايکه احوال خاترې اي مای دې بو دنې آنتې ضرورت پيدا بايیک گه ټيليفونې يو مشکل حل کيکن، امېمخول وري بو مشکل به علم واسطايدې حل بوي شن.

❶ علم او ټکنالوژي کاو پوړا پېتيک؟

❷ ايت انساننا کاو پوړا ټکنالوژي آنتې استه پولا؟

انسانان بو پوړا دنې سامان او پرېنگنې ضرورت دارايينچ، گه تي واسطايدې تانک زندگي کوچه تغيير اچن او اودای گټنا گورن. مي خاترې کوشش کايينچ گه واړ، لوړا، موټ، ورگ او وري شيلا گه مې کنه سنایه کوچه موجود شن لام اودای گورن. انسانان ۱۸ منگل پېري جا تانک زندگي بکار بيک خاترې غير ماشيني وسايله اودای لام گورباينچ. مه وسايله دې لام بو گلټېدې شره پولاييک او نپي نووا آيیک. مثال: کودن گه لوړا مونېني آنتې چمبرک لمه چنچ خلک بو خوی پل کيايینچ او بودن کوچه، کم لام شره پوليايینچ. خو کودن گه (واټ) عالمي

برقس قويی کشف کېکن او یو قوا ماشینه کوچه لمه واین بیک. لمپس نیپی بو اوړې گیک. ساینس علمس مولېکالي نونگي نونگي کشفېلا کېچین او بو ماشینېلا جوپېن بیینچ. خوشحاليس جایه شې گه نن بخار قوا جایه برقي قوا اودای لام گورېن بگا. مي خاترې انسانان قادر بتینچ گه سنگې شره سسوا، بحر او فضا کوچه آست پولېني کن. زراعت، صنعت، نظامي، ایک او پېک (حمل و نقل) غذايي مواد، ياده کېني، طب، تجارت، گوشينگ جوپلېني او وري ونټه کوچه یاو بو پورا پېني بیک گه کمې اورچه به نه لشياینچ. امېمخول کمپیوتر او انترنټې نن دواس یاو خلکنې آساني منجه اچیکن گه چې دنیا ایکه لامې پيري وکا کییکن. ایت امه وطنه به موټر، طیارا، کمپیوتر او انترنټ عمومي بتینچ. هر افغان هر جایای کتان بیا گه چې دنیا پلا ارتباط درې، گه یو چې علم او تکنالوژيس برکتې شې. یو پورا پېک یاو روند شاپوا شې گه وري وکا ساله کوچه نن دې بو گذر خلکنې آساني او آرامي منجه اچې.

پړانس موټي مقصدي:

انسانان پورا لمپس برېنگي نه داراینچ او هر کوته لمې بو سختي دې شره پولېيايچ، خو ایت گه بخار او برقي شره آست پولېني بوا شې، زندگيس بو مشکلي حل بتینچ. انسانان کتا بېن گه هر دنه گه اړه اېرې، وري سسکاره کوچه تانک دوستان او یارنستا پلا تماس درېن. امېمخول ایک او پېک کوچه به موټر او طیارا واسطایدې آساني منجه اېوا شې موټا یو گه نونگا تکنالوژي خلکنا لمه بو لوهان کېویی شې.

فعالیتېلا:

۱. ياده کېکالي متنې اي اي پرگراف پردن.
۲. ياده کېکالي متنې اي وارېدي پردن.

اکوړې لغتېلايه معنا کدا، گر جملايه اچدا.

۱- برينگ ۲- پيري ۳- گلاټ

اکوړې او کتنې جواب ددا:

- انسانان ۱۸ منگل پېړي جا کووات وسایله اودای لّام گوربیاينچ؟
- برقس قویې کي کشف کېکن؟
- نن بخار قوا پجای کوته قوا اودای لّام گوربن بگا؟
- کي چې دنیا ایکه لامې پېړي وکا کییکن؟
- اوته شیلا گه پورا کمې اورچه به نه لشییا یينچ او اوت موجود شن نام گوردا.
- یاده کېکالي اوته شیلاینا نامه لکدن گه برقی دې لّام کاگن.
- پورا انسان کنه سنایه کوتي شیلا موجود آیینچ گه ته اودای لّام گوربیاينچ تېنا نامه لکدا.
- یاده کېکالي دو گروپ بن.
- اي گروپ ۱۸ منگل پېړي دې پورا خلکنا زندگيستا مشکلتی کتابچایه لکدن.
- وري گروپ بخار او برقس کشفستا دې پتای خلکنا زندگستا لوهاني بارایه لکان کن.
- اکوړې متني تکمیل کدا:
- اوت امه وطنه به موټر.....
-
-
- آرامي منجه اچې.
- اي یاده کېکالا صنف پوره تستې، کدې گه کو شیلا برقی دې چالان بیاگن.

گوشنگې لّام:

یاده کېکالي کاو خطه کوچه موټا کدن گه علم او تکنالوژي کاو آساني منجه اچویې شې، یان وري دواس لکنستا تانک صنف کوچه پردن.

لغت ناما

الف

اوپن - بي سواد	اوکت - پرسان
ادوري - بد رنگ	اونچرک - چينا
اڊا - هڊا	اڀلاي - بعضي
ارهائى - هرک او	اي اڀا - اي او اڀون، (يک ونيم)
اڀي - اڀون، نيم	اي رنگ - برابر
استوڀني - صفت	ايکتو - اي جاي
اعتياڊ - نشه يي بيک	ايگري - اتحاد
اکوپري - لڀنه والي	الوش - انگرس چنتي ونٽه

آ

اڱت - اڱت	آپٽ - لمي - پشکني، پتاي
اندر مايکي - اندارا مايک	آلي - اوڀري بي
اندرتني - اندارا	آم - آيم
اندوڪنا - داخل	آمرک - امبرک
اوان دوان - بي اتفاقي	آوڙان - اوڀوا
اوتا - کمي که اڀک آنتي ضرورت داراتي.	آيام - آيرکم
اوچ - راست، سم، ايچ	

ب

اوڀري - جگ، اوبارا	بارا - پت
اوڀري بيک - ترقي	باک - پروا
اوڀري ياده کڀني - عالي تحصيلات	

بدل گورپک - انتقام گورپک، کاران

برايک - جان برکالا، شب پرک

بريک - انگره شونیک بیک

برینگ - سامان

بورپن - بو عمرس خاوندی

بوگري - پرېمانی

بوگوي - وشوي

بوگیک - ویشیک

پ

پاولیک - پاولی، شلیک زرای گانا

پچبل - آخر

پچبل - یان، گرم

پرېتوا - چپابوا

پرېپکن - چرغپکن، ژنگپکن

پر کرکی - پاريس موتیالکي.

پرې وال - پرې کبکالا، پام کبکالا

پرې - پام

پکرک - چادر

پگال - فامیل

پمن - چتل، چمپن

پند لروپکالا - رهنما

پنوي - جمع بوي

پورا پېک - ترقي

پورا پېک - ترقي

پوره - مقابله

پيري - رقمې

پيري - قرن

پینچا - گل

ت

تاتیم - بابام

تارنا - نظر

تارپا - آشکار

تپوا - گرم

تر - ککرا، محکم

تنام - وېرېم، وجودم

تېنه گرای - تېنه طرفې

تېنیکه - تېنتې

تیدی اورتا - تي دې غیر

تيک - ناکار مزا

ت

تگ - عیب

ٲوڪنا- ڪٽخ

حڪيمان - مولپڪالي خلڪ

ث

حمد- الله ﷻ س صفتي، استوبني

ٲمري - مٲويي

خير - حور

ج

جتيا - ٲرانڪ

ختي - قدي

جل - موٲ، ڪرڪ

خمچا - سني لوريڪ

جلڪڪالي - ٲرڪڪالي، بيي لڙڪالي

خوي - هوي، عرق

جمع - چٲڪه

د

جن - نفر، شخص

دڪ - چٲ

چ

چٲوٲا - مشٲ

دمڪ داري - ڪلانڪاري، دماغ ڪٲڪ

دملٲيي - سير ڪٲيي

چمٲني - ناٲاڪ

دمليان - سيرڪيان

چنٲا - ڪنشٲا

دورار - دور، دوزيار

چنچوريڪ - ٲشنا

دورا - نشوا

چندوا - چنوا

دوڪ - غم

چوٲ - ڪرڪ، نفرت

دوڪٲم - غمم

چٲڪه - جمع

ديريڪ - مچ اوريڪ

ذ

چيلا - لباس

ذلت - خواري

ح

حرا گشيكه - حرا غاريڪه

ڊ

ڊپني - اوڙيڪ، جنگ

ڊلا - گروپ

ر

رحيم - رحم ڪيڪالا

رشتاڻي - ننگا ڪيائي

رشنئي - ننگا ڪيڪ

رنده - فضا

رون - جلد

رويدي - پوربيدي

ز

زقاوني - ڪراو، دوڪ

زون - حصا

زيپ - مادا، ماشي، لجام

س

سدودري - ڊولي

سرام - شرام

سريي - شريي

سڪا - صورت

سمپني - ڪومڪ

سمڪه - چيڪه

سوچيڪه - جمڪه

سورني - شونڪ زري

سوک - آرامي

سوڪيم - آراميم

سونيڪ جبتا - شونڪ پراڻڪ

سويڪ - سونا

ش

شاڙان - شاڙيان

شاڙپيڪن - نپيڪن

شانبيدي - دبدباي دي

شت - راست

شتايددي - راستي دي

شچا - لُش ڪيا

شدال - يخ

شيم - صلح، آرامي

ص

صبور - صبر ڪيڪالا

صلاحيٽ - اختيار

ض

ضرور - حتمي

ضعيف - كمزور

ع

عنعنوي - دود، وونا

غ

غربت - غريبي، وطن اودای دور

غني - مالدار

ک

اودای لام گوربن بگا.

کاران - انتقام

کانک - چرب لوړک گه لشي خاتري

کانی - شغلی

کاینو آلا - بیو اورا

کتیک - آنچیک، قطع کیک.

کداتن - میاتن

ککړا - سخت

کني - آواز

کنشتا - چنتا

کنه سنا - محیط

کهره - ککړا

کوچه هنجالي - خانه جنگي

کودن - کو وخت

کووا ت - کورنگ

کېولا - اېکلا

کينا - دشمني

گ

گلات - دېر، معطل، چير

گاتيل - خر ورگ، خر

گټنا - فايدا

گړي - بو لوړیک اکتوتن، دستا

گمبا - کندي، گوتا، گمنا

گني - دشتا

گوشينگ - گر، پگال

گونبا - چاه

ل

لاړ - دروغ

لاوت - درد

لاوتس - دردس

لړوبکالا - لړېکالا، معلم

لړېښېدې - لړوېکې دې

لشياتې - تاراتې

لمای - پشکني

لوهن - آسان

لوهنېدې - آساني دې

لېوني - لاي کولي

ل

لوند - چت

له - ۳ عدد، تره

لمېلا - فعاليتېلا

م

مولېني - علم

ممر - جنگ

موټا - کم فاصلا

موټيالک - کړک

مندو - مېمخول

مورېک - دوباېک، مونېک

ملتئم - مېنه پلا، منتئم

مخدر - نشه يي

مزمن - ديرنا

مران - کدېک

ماوان - تول کېک

مادا: زيبپ، لجام، ماشي

ن

ناساز - مريض

ناملي - نام والا خلک

ناموالي - مشهور

نايني - دوړني - خرابي

نشوا - دوړا

نشوي - دوړي

نصبه - قسمته

نعت - پيغمبر ﷺ س صفتي

نه مولېم - آگاه نه آيم

نووا - لادرک

نياز - ضرورت

و

وانټ - حصا

وايگن - وانگن

وتېبي - انتقال کېبي

وړېن - گل بېن

وکا - نيزېک، نزديک

وونا - رواج

هوٽي - کوٽي

وېلولاى - وېل او دوسه

ی

وېر - وجود

يلا - خلاص

وینده - گرمي فصله

یتېن - استعمال

هـ

ياده کپکالا - شاگرد

هاویى - هوا

یتېن بگا - استعمال بگا

هر بلی - هر تلن

ياندې - کم کوی

هر چو - هر جایه

يان - پچېل، دوبارا